

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI.

ZVONČEK

LJST

S PODOBAMI

ZA

SLOVENSKO
MLADJNO

LETO XXII.
ŠTEV. I. IN 2.
FEBRUAR 1921.

Vsebina.

1. Janko Leban: Jugoslaviji. Pesem	1
2. Fr. Rojec: Moja nevesela pomlad. Pesem	2
3. Janko Leban: Dijaška. Pesem	2
4. E. Gangl: Kepetan Hrnjak. Povest	3
5. Sava Radič-Mirt: Panova osveta. Pesem s šestimi podobami	6
6. Bistriška: Jesenska pesem. Opis	11
7. C. Z.: Svoboda. Sanje	13
8. Ivo Trošt: Kaznovani slovanski bratje. Povest	15
9. Miroslav Kunčič: Na poljani. Pesem	16
10. Ewald-Humek: Pripovedka o dvonožcu z osemnajstimi podobami	17
11. Fran Vajda: Petrolejski vrelci v Medjimurju. Poučni spis	30
12. Miroslav Kunčič: Zvončki. Pesem	32
13. M. Hočevar: K osemdesetletnici prof. Maksa Pleteršnika. Življenjepis s podobo	33
14. Janko Leban: Rudarjev sinček. Pesem	34
15. Janko Leban: Red in snaga v vseh stvareh! Povest	35
16. Janko Leban: Komar. Pesem	37
17. Andrej Rapč: Klicar sreče. Pesem	37
18. V. Klanšek: Misel s Kosovega. Pesem	37
19. Janko Leban: Nagajivi Zdenko. Povest	38
20. Janko Leban: Nagrobnica. Pesem	40
21. Miroslav Kunčič: Ptički so vznemirjeni . . . . . Pesem	40
22. Vam, mladi rodoljubi! Zahvala	41
23. Pouk in zabava	42
24. Kotiček gospoda Doropoljskega	45
25. V XXII. leto!	48

Listnica upravnništva.

Lastnik „Zvončka“, Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva — poverjenišтво Ljubljana, je bilo zaradi podraženja papirja in tiska sploh primorano zvišati naročnino

na „Zvonček“ za leto 1921 na 40 kron.

Prisiljeni zaradi draginje smo storili ta korak. Dobro vemo, da bodo naši mladi naročniki in naročnice težko zmagovali zvišano naročnino. Odprta nam je bila dvojna pot: ali zvišati naročnino, ali opustiti list. Odločili smo se za prvo, ker bi bila velika škoda, opustiti list, ki se je tako zelo prikupil naši mladini. Zato upamo, da nam navzlic zvišani naročnini zvesti ostanejo vsi dosedanji naročniki in da se zglati še mnogo novih. To številko smo poslali vsem starim naročnikom; kdor se ne mara naročiti, naj jo vrne. Naročnike prosimo, da poravnajo zaostanke iz prejšnjih let. Pri pošiljatvi naj pripomni vsak, ali je nov ali star naročnik.

Upraviništvo.

Rešitve sprejemamo tekom prvih 14 dni po odpravi vsake „Zvončkove“ številke!

Last in založba Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva — poverjenišтво Ljubljana.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Engelbert

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO
MLADINO

LETO XXII.

UREDIL

ENGELBERT GANGL

1921

V LJUBLJANI

LAST IN ZALOŽBA „UDRUŽENJA JUGOSLOVANSKEGA UČITELJSTVA“
POVERJENIŠTVO LJUBLJANA
NATISNILA UČITELJSKA TISKARNA

VII B f

35986

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO
MLADINO

Pridržujejo se vse pravice do spisov, priobčenih v „Zvončku“.

VII B f
35986

MAJUR V
KOPRIVNI
KOPRIVNI
KOPRIVNI

KAZALO.

Pesmi.

	Stran
Jugoslaviji. <i>Janko Leban</i>	1
Moja nevesela pomlad. <i>Fr. Rojec</i>	2
Dijaška. <i>Janko Leban</i>	3
Panova osveta. <i>Sava Radič-Mirt</i>	6
Na poljani. <i>Miroslav Kunčič</i>	16
Zvončki. <i>Miroslav Kunčič</i>	32
Rudarjev sinček. <i>Janko Leban</i>	34
Komar. <i>Janko Leban</i>	37
Klicar sreče. <i>Andrej Rapè</i>	37
Misel s Kosovega. <i>V. Klanšek</i>	37
Nagrobница. <i>Janko Leban</i>	40
Ptički so vznemirjeni . . . <i>Miroslav Kunčič</i>	40
Naš Korotan. <i>Tone Gaspari</i>	49
Za god. <i>Miroslav Kunčič</i>	61
Pomladna. <i>Miroslav Kunčič</i>	61
Mačice. <i>Marija Grošljeva</i>	67
Na planinah . . . <i>Miroslav Kunčič</i>	68
Ledene rože. <i>V. Klanšek</i>	68
Pregovor. <i>Miroslav Kunčič</i>	68
Mladi Jugosloven. <i>Miroslav Kunčič</i>	73
Tožeče drevce. <i>Janko Leban</i>	78
Nagajivka. <i>Ivan Albreht</i>	84
Uspavanka. <i>Marija Grošljeva</i>	84
Na poljano! <i>Miroslav Kunčič</i>	90
Črngrob. <i>Marjeta Sršenova</i>	92
Ob potoku. <i>Ivanka Kalinova</i>	92
Cvetje. <i>Tone Gaspari</i>	97
Polž. <i>Janko Leban</i>	108
Kdo ve? <i>Miroslav Kunčič</i>	127
Mir božji. <i>Miroslav Kunčič</i>	127
Vse prav! <i>Andrej Rapè</i>	140
Urbanova modrost. <i>Sava Radič-Mirt</i>	147

	Stran
Oporoka. <i>E. Gangl</i>	153
Kralju Petru I. Osvoboditelju. <i>Anica</i>	161
Kraljevič Marko in razbojnik Musa. <i>Ivo Trošt</i>	172
Zvezdica za zvezdico . . . <i>Miroslav Kunčič</i>	186
Večerna. <i>Leon Poljak</i>	192
Junaška. <i>Modest</i>	192
Kresna noč. <i>Ivanka Kalinova</i>	192
Palček. <i>Ivan Albreht</i>	209
Moč pesmi. † <i>Marjeta Sršenova</i>	213
Verižica ob deviškem vratu. <i>Simon Palček</i>	216
Prorokovanje. <i>Jan Kollar — dr. Lah</i>	225
Striček Radonja. <i>Jos. Vandot</i>	231
Prvi korak. <i>Anica</i>	237
Srebrni zvončki. <i>Simon Palček</i>	244
Muca prede . . . <i>Jos Vandot</i>	249
Zvezda utrne se . . . <i>Jos. Vandot</i>	260
Jaz bi stopil . . . <i>Miroslav Kunčič</i>	267

Pripovedni spisi.

Kapetan Hrnjak. <i>E. Gangl</i>	3, 51, 74
Jesenska pesem. <i>Bistriška</i>	11
Svoboda. <i>C. Z.</i>	13
Kaznovani slovanski bratje. <i>Ivo Trošt</i>	15
Pripovedka o dvonožcu. <i>Ewald — Humek</i> 17, 57, 81, 129, 193, 233, 257	
Red in snaga v vseh stvareh! <i>Janko Leban</i>	35
Nagajivi Zdenko. <i>Janko Leban</i>	38
Čudotvorni kresilnik. <i>Utva</i>	55, 79, 109
Pri stricu Martinu. <i>Janko Leban</i>	99
Sladkosnedni Tonček. <i>Janko Leban</i>	110
Osamelost. <i>Nande Wigele</i>	128
„Ali nas boš res na meh odrl?“ <i>Fran Črnagoj</i>	136
Pogled v našo bodočnost. <i>Dr. Ivan Lah</i>	141
Žabe. <i>Jernej Popotnik</i>	151, 188
Od poldne do ene. <i>Tone Gaspari</i>	180
Dete čeblja. <i>Nande Wigele</i>	191
Srbske narodne pripovedke. <i>Fran Erjavec</i>	211, 241, 261
Pojeden kos kruha. <i>Ivo Trošt</i>	214
Trgovec in seljak. <i>Šeh Kili — Drag. H.</i>	226
Vdova Radojevičeva. <i>Ernest Šušteršič</i>	250
Usmiljeni deček. <i>Janko Leban</i>	255

Gledališki igri.

Šivilja Klara	117
Za domovino! <i>Janko Lešnik</i>	201

Poučni spisi.

	Stran
Petrolejski vrelci v Medjimurju. <i>Fran Vajda</i>	30
K osemdesetletnici profesorja Maksa Pleteršnika. <i>M. Hočevar</i>	33
Ob slovenski-laški narodni meji. <i>Ivan Maticič</i>	62
Vojvoda Živojin Mišić. <i>Pavel Plesničar</i>	85
Biskup Josip Juraj Strossmayer. <i>Pavel Plesničar</i>	112
Kralj Peter I. Osvoboditelj	162
Ob Soči. <i>Ivan Maticič</i>	195
Naše morje. <i>Ivanka Kalinova</i>	204
Dr. Ivan Tavčar. <i>Lad. Ogorek</i>	231
Nadi Bogadyjevi v spomin. <i>Marija Grošljeva</i>	238
Ivan Hribar. <i>Lad. Ogorek</i>	253

Pouk in zabava.

Vam, mladi rodoljubi!	41
Tajinstveni napis. <i>G. Š.</i>	42
Iskrice. <i>Janko Leban</i>	43
Luka Svetec	44
Obrt in trgovina v radovljiškem okraju. <i>J. Korošec</i>	44
Josip Juraj Strossmayer	44
Kotiček gospoda Doropoljskega	45, 71, 95, 158, 221, 247, 270
V XXII. leto!	48
Velikonočni pozdrav. <i>G. Š.</i>	69
Rešitve in rešilci	69, 93, 154, 217, 245, 268
Vojvoda Živojin Mišić	70
Uganka. <i>Drag. H.</i>	93
Srbski ujetnik. <i>Marija Zalarjeva</i>	94
Še enkrat „Prstan“. <i>Fr. Rojec</i>	94
Zgled zdržnosti	94
Zastavica v podobah. <i>Fr. Rojec</i>	154
K podobi vojvode Mišića	155
Podobe naših zaslužnih mož	155
Kdo so pa to? <i>Fr. Črnagoj</i>	156
K obletnici prihoda regenta Aleksandra v Slovenijo	156
Poznaj mero, pozabi na moro! <i>Ernest Šuštersič</i>	157
Davorin Trstenjak	157
Kopanje	157
Nezrelo sadje	157
Pomni!	157, 219
Tajinstvena uganka. <i>K. Cvek</i>	217
Ubijalec	219
† Marjeta Sršenova. <i>Janko Leban</i>	219
Dve novi knjigi	220
Uboga ruska deca!	220

	Stran
Kakšna bo zima	220
Robinzon naših dni	220
Kako je nastal trgovski stan	220
Uganka. <i>Jos. Tratar</i>	245
Otroško štetje	245
Trdoživost krokodilov. <i>D. H.</i>	245
Glasek iz zibelke. <i>Ivan Stukelj</i>	246
Knjiga i igra. <i>Isa Velikanović</i>	246
Krasna knjiga	268
Severna Amerika in šolstvo	269
Ameriški milijonarji	269
Kabel	269
Ob morju. <i>Bogomil Kavčič</i>	269
„Na našem morju“	269
V spomin Nadi Bogadyjevi. <i>P. + Š.</i>	269
Ob sklepu XXII. letnika	272

Glasba.

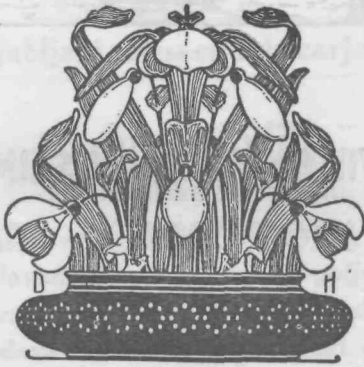
Vapaj! <i>Ferdo Juvanec</i>	43
Slavija se širi! <i>Janko Žirovnik</i>	70
Telovadska. <i>Fr. Cvetko</i>	155
Gor čez jezero . . . <i>Koroška narodna</i>	218
Zimska. <i>Janko Žirovnik</i>	268

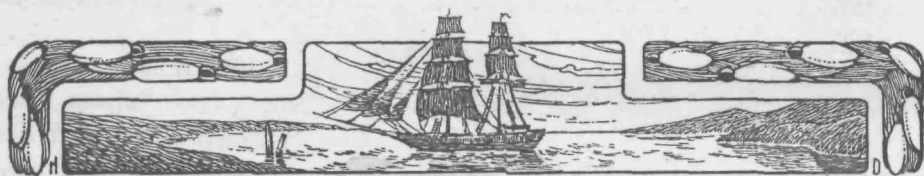
Podobe.

Panova osveta	6, 7, 8, 9, 10
Pripovedka o dvonožcu 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 57, 58, 59, 60, 81, 82, 83, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 193, 194, 195, 233, 234, 235, 236, 237, 257, 258, 259.	
Maks Pleteršnik	33
Solkanski most	63
Tolmin	65
Kobarid	66
Koprivnik	78
Vojvoda Živojin Mišić	87
Srednja vas v Bohinju	91
Josip Juraj Strossmayer	113
Bohinjsko jezero	135
† Kralj Peter I. Osvoboditelj	164, 167
Kralj Aleksander	171
Jesenice — Fužine	179
Vesela družba	187
Kolodvor pri Sv. Luciji	197

	Stran
Z velikim zvonom	210
Dr. Ivan Tavčar	232
Nada Bogadyjeva	238, 239
V novembru	248
Vrh Triglava	252
Ivan Hribar	254
Na našem morju	267

DOMOVINA, VEDNO MISLIM NÁTE
 IN NA NEOSVOBOJENE BRATE!

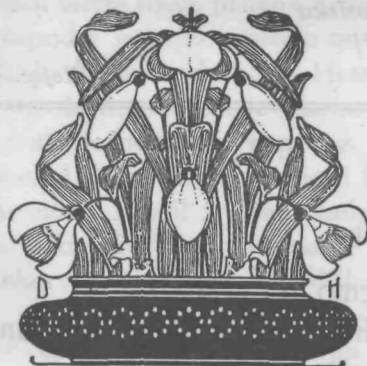
Štev. 1. in 2. V Ljubljani, meseca februarja 1921. Leto XXII.

Jugoslaviji.

Po hrvatskem izvirniku.

Bog, ki vse ustvaril si svetove,
 čuvaj, brani nam slovanski rod,
 Ti odvrni zle od nas vetrove,
 da bo srečno plul slovanski brod!
 Ti nas vodi, Stvarnik moj,
 vedno nam ob strani stoj,
 varuj z močno nam rokó
 Jugoslavijo!

Domovino, Bog, nam blagoslovi,
 njeno polje, goro, vrt in gaj,
 naj nam sinejo veseli dnovi,
 zemeljski odstirajo nam raj!
 Sreča vsepovsod in kras,
 mile naše pesmi glas,
 živel vsak Jugoslovan,
 kralju, domu vdan!

Bog, obvaruj Srba in Hrvata,
 brat Slovenec z njima naj živi,
 naj v ljubezni brat objema brata,
 sloga sveta naj njih moč krepi!
 Jugoslavija, naš dom,
 vedno jaz te ljubil bom,
 naj uspešna bo ti rast,
 sreča, moč in čast! —

Janko Leban.

Moja nevesela pomlad.

Pomlad se zopet je začela;
od morja ptička priletela
in nam zapela je lepó
o mladem cvetju in zelenju,
o hrepenenju in življenju,
ki spet pomlaja vso zemljó.

Jaz s ptičico bi rad prepeval,
da spev glasan bi v svet odmeval;
a srce moje stiska bol;
pogled mračan mi v solzah plava,
ko gledam v dalji kip Triglava
in blizu tam dvorohi Stol.

Na gorskem vrhu stal sem lani
in na vasi na oni strani
s ponosom radostnim strmel:
„Pozdravljeni mi, bratje mili,
ki tujcem niste se uklonili;
čas odrešenja je prišel!

Sovražnik vaš se že poslavlja,
in Jugoslavija odpravlja
k vam na svečanostno se pot!
Kot prava mati vas objame,
verige suženstva vam sname
in združi ves slovenski rod!“

Le malo časa je minilo,
in dejstvo se je dogodilo,
da kakor sen zbežali so
vsi zlati upi, a na Stoli
ter na Triglavu se oholi
tujčini zasmeljali so:

„Odslej tu bomo si mejaši,
odtod pa po neslogi vaši
naprej bo nas premikal čas!“
Za goro spet obupni kriki
o sili pričajo veliki,
a zid močan zdaj loči nas!

Zato od Stola do Triglava
pogled mračan mi v solzah plava,
poljublajajoč oteti Bled;
in srce nema bol mi stiska,
ko slišim, da sovražnik vriska
na meji bliže kot popred!

Fr. Rojec.

Dijaška.

Po hrvatskem izvorniku.

Duša čista, duša jaka,
a v očesu jasen žar,
to vam slika je dijača,
to dijaških let je čar.

Idemo po cesti beli,
z drugom drug srčan in vdan,
ter prepevamo veseli,
da zveni čez hrib in plan.

Janko Leban.

E. GANGL:

Kapetan Hrnjak.

I.

apetan Hrnjak je bil mož junaške rasti in ponosne hoje. Otroci smo ga dobro poznali, ker je pogostoma prijahal v Metliko s svojega doma na Vivodini, kjer je živel v pokoju. Lepa žival je bil njegov vranec. Dlaka se mu je svetila, kakor bi bil odet z žametom. V sedlu je sedel Hrnjak visoko vzravnán in si je vihal svoje košate brke, ki so mu visele pod nosom kakor dva veвериčja repa. Te Hrnjakove brke so bile nam otrokom najbolj všeč. Brez skrbi bi se lahko obesil nanje — tako

smo si šepetali med seboj — in se zavihnel kapetanu Hrnjaku pod nos.

Vrancu je bilo Miško ime. Bil je krotak, da smo se otroci brez strahu sukali okrog njega. Kapetanu Hrnjaku je ugajalo, ker smo radi imeli tudi njegovega Miška. Ko je prijezdil na njem v mesto, se je Miško kar sam ustavljal pred prvo prodajalnico. Iz nje je brez poziva prinesel trgovec Rajmar že dogovorjeno količino sladkorja, od katere je en del dobil Miško, ostali del pa je kapetan razdelil med nas. Z gospodarjem je običajno prišel tudi njegov sluga Marko. Ta je z Vivodine do Metlike korakal poleg jezdeca, ki ga je Miško nesel umerjenih, lahkih korakov. Spotoma sta se Hrnjak in Marko razgovarjala in ogledovala njive, loze in travnike kraj ceste. In kakor bi trenil, sta bila v mestu.

Marko je bil oblečen v široke bregeše in robačo dokolenko, ki jo je objemal visok pas iz rdečega usnja. Preko desne rame mu je ob levem boku visela rdeče pletena torba, kamor je spravil Marko blago, ki ga je bil gospodar nakupil v mestu za domače potrebe. Ko je Hrnjak stopil s konja, ga je Marko odvedel v Hranilovičev hlev, ga privezal k jaslím in nasul vanje krme. Potem je Marko sedel na prag, vzel iz torbe orglice in začel svirati tožnoglasne popevke. In ko je konju udarila godba na sluh, je okrenil lepo glavo od jasli k vratom, nehal s hrustanjem, poslušnil za trenutek, udaril z desno zadnjo nogo ob tla, zamahnil z repom, zadrhtel po okroglih plečih — pa se zopet obrnil k jaslím in h krmi. Prav tako, kakor bi bila Marko in Miško doma — dva zvesta, stara, dobra prijatelja!

In tretji v njihovi družbi — Hrnjak! Njega so nosili oprávki po mestu od znanca do znanca, ki jih je obilo imel. Živahno je stopal po ulicah, ves gibčen in korenjaški, si sukal brke in prijazno pozdravljal na vse strani. „Kapetan Hrnjak bo sto let star — ali pa še več!“ smo prorokovali otroci, ki smo hodili za njim.

In ko se je dan nagnil daleč čez poldne, se je vrgel Hrnjak v sedlo, potrepljal Miška po vratu, pomignil Marku in izpodbodel konja: „Hajde, Miško moj!“

In so šli korakoma in zložno vsi trije prijatelji vedno dalje in više, po trdi cesti med poljem in hladom pošumevajočih brez, z griča na grič, med visokim koljem trt, zopet z griča v dolino, dokler ni pred njimi na višavi zasijala Vivodina v blesku večernega solnca. Bela cerkev — božji hram — je gorela v sijaju večerne luči, pod njo pa je čakal svojih stanovalcev skromni, tihi Hrnjakov dom, belim zidanicam vrstnik in sosed.

Tu je bil v prizemlju vinski hram, kraj njega je slonel Miškov hlev, ob njem z leseno steno oddeljena čumnata — Markov dvor! Ne bi ga Marko zamenjal z ničemer, niti ne s sijajno sprejemnico dekana Nikole Badovinca od Svete Nedelje, ki je bil pobratim njegovemu gospodu! Kaj bi Marko v sprejemnici dekana Nikole! Kam naj postavi jasli svojemu Mišku, da bi se pogovarjal z njim, na postelji sedeč, v dolgih zimskih nočeh ali ob deževju, ko mu lahko svira na svoje orglice! Kam naj vrže svoje blatne cipele — na mehke preproge ne sme z njimi, na visoko peč tudi ne; samo pod zglavjem, v torbi ali pod pazduho bi jim bilo nepravdo mesto!

Izpred hrama je držala v rahli napetosti steza v gorenje prostore, kjer je bila Hrnjakova edina soba, poleg nje kuhinja. Tu je domoval Hrnjak, z Markom je kahal in pospravljaj, z njim obdeloval trtje okrog zidanice. On in Marko pa sta se kosala, kdo bi bolj stregel Mišku, kdo bi mu bil večji in boljši prijatelj.

Kadar si je Hrnjak zaželel popolne samote, se je zaprl v svojo sobico in je s trdimi koraki prohajal po njej. Puhal je dim iz pipe in se potapljal v begotne misli. Trdo je stopal po lesenih tleh, da je odmeval vsak korak do Miška in Marka, ki sta brž vedela, da hoče biti gospod sam. „Pa dobro!“ je velel sebi in konju Marko, zapiskal na orglice tih in ponižen napev ter čakal, da se nad hlevom ustavi Hrnjakova stopinja.

To je bilo znamenje, da se je kapetan naslonil ob okno, ki je gledalo po trtju navzdol do nasprotne strani položnega brežička. Brežičku so vrh senčile tri mogočne lipe. Te lipe so rasle na meji Hrnjakovega posestva. Predobro pomni gospodar, da so se košatile v prav takšnem veličastvu že v letih njegove mladosti. Kdo jih je sadil? Kdaj jih je sadil? Kdo imenuj ono osebo? Kdo preštej ona leta? Kdo ve, koliko viharjev je hrumelo nad njimi, ki so se privalili nanje izza temnih Gorjancev z gromom, strelo in točo, s snežnim metežem, s hrumom in šumom! Pokale so veje, vrhovi so se kakor razmršene glave treh velikanov nagibali drug k drugemu in se zopet odmikali vsaksebi; a ko se je plegla vihra, so se lipe ponosno in radostno razprostrle v širjavo — nezmagane, nezmagljive!

K trem lipam je bil obrnjen kapetanov pogled. Na ravnici pod njimi, v senci, v hladni senčici si je postavil klopco — tako vabljivo počivališče v urah brezdelja, ko se človek pogrezne v sanje, ko mu duša prejadra pretekli čas in se spusti v daljnjo, daljnjo bodočnost, da tamkaj zopet zatone v sanjavosti . . .

Marko je dobro vedel, česa je treba Hrnjaku ob takih prilikah. Treba je bilo stopiti k njemu in ga opozoriti: „Gospod kapetan, klopca vas pričakuje; lipe se dolgočasijo, ker vas ni k njim!“

„Dobro, Marko!“ se je glasil odgovor, „malo vendarle misliš name!“

In se je odpravil iz sobe. Zavil je po stezici navzdol in je stopil k Mišku na obisk. Ta je brž začutil gospodarjevo bližino, okrenil glavo k prišlecu, zarezgetal in dvignil ploščati vrat, kakor da se hoče odtrgati od jasli.

„Miško — moj!“ se mu je dobrikal Hrnjak, mu gladil svetlo dlako, ga trepljal po vratu in mu govoril sladke besede: „Ej, sokole moj brzoleteč, ti verni drug starega Hrnjaka! Treba bi ti zlate pšenice in rujnega vinca kakor šarcu kraljeviča Marka, da me dvigneš v viharnem begu v mlada leta nazaj! Hajde, Miško moj! Stoj, postoj, Miško moj! Ni nama treba viharnega bega — lipe, tri lipice zelene čakajo name, tri priče moje mladosti! Tja grem, a k tebi se vrnem. Zdravo, Miško; zdravo, Miško moj!“

Miško pa — kakor bi razumel svojega gospodarja — je stal mirno kot prirastel k tlom in ga gledal z velikimi, vdanimi očmi.

Hrnjak je stopil iz hleva in je ubral pot k svojim lipam, k trem lipicam zelenim. Marko je stal pred zidanico in je gledal za gospodarjem.

„Hajde, Marko! Sviraj!“ se je obrnil ta do Marka.

Marko je potrkal z orglicami ob levo dlan, da je iztepel iz njih prah, potem je začel igrati nanje. V kovinaste jezičke je pihal napetih, zardelih lic, da je bil orglicam glas močan in zvoneč, saj je spremljal gospoda na poti v senco lip, v brezdelje na klopci, v spomine mladosti . . .

Miško je začul glas Markovih orglic, glavo je sklonil v jasli, češ, dobro je tako — vse je v redu!

Hrnjak pa se je popenjal po brežičku navzgor, vedno bolj navzgor do treh lip in do klopce pod njimi. Tja je sedel. Onkraj vrha se je razgrnil pred njim lep, prelep razgled. Vseokrog sama plodovita zemlja — bele ceste so položene po njej, ki drže iz ljube domačije v široki, daleki svet. In tam pod brežičkom dom sosede Bare vdove Vrliničeve in tam v rebri Gorjancev Velika Nedelja in dvorec pobratima Nikole Badovinca!

Panova osveta.

Počiva Pan¹ na gozdni skali,
telo v potoku se zrcali,
in Pan zasmije se na glas,
ko v vodi svoj zagleda stas:

„Kdo pravi, Pan, da si ubožec,
ti kozonožec, kozorožec?
Ta kozja brada, kozji rep —
o, Pan, kako si vendar lep!

Lepota je samo lupina,
telesu ni krepost edina,
še bolj godi, še več velja
umetnost, ki telo jo zna!“

In žveglo vzame Pan med prste,
piščali lične, zvočne vrste,
zasvira, ali kak odmev?
Škrjanca preglasi ga spev.

¹ Pan (pasoči) je bil grški bog gorovja. Imel je kozje noge in roge, kozjo brado in rep. Ves dan se je potikal po gozdovih in planinah, lovil divjačino, pasel koze in nagajal vilam (nimfam). Zvečer je posedal samotno pred svojo votlino, piskal na žveglo, oponašal ptice in se kosal z njimi. Kadar je začel iz gozda vriskati in tuliti, je zavladal grozen strah v okolici (paničen strah, panika); v bitki pri Maratonu je s svojim glasom prestrašil Peržane in tako pomogel Grkom do zmage.

Visoko se škrjanec vije,
drobi presladke melodije,
ozre za njim pogled se vsak
in vsak ustavi se korak.

A Pan na skali se razljuti:
„Zakaj pa nimam jaz peruti?
Kako bi v zraku šele jaz
veslal, žveglal za kratek čas!

Vsi pevc iz doline, z gore,
ves ptičji rod, kar svet ga zmore,
od Pana pesmi se uče,
po žvegli moji žurgole.

A slavo vso sedaj uživa
zalega ptičja nagajiva.
Pan orje, seje; cvet in plod
brez truda bere ptičji rod!“

Prihaja pesem vedno tiše,
škrjanec kroži vedno više,
obrača k nebu Pan oči,
v daljavo sinjo hrepeni.

Zaman, od tal se Pan ne gane,
kot ude bi imel vkovane,
namršči sršasto obrvo,
zavisti zvije se ko črv:

„Škrjanec previsoko plove,
to znak je blaznosti gotove;
Kdor previsoko frfota,
ta v kletki blaznice konča!“

Spusti škrjanec se nad njivo,
zapoje Panu zaničljivo:

„Žužu, še čmrlj leti čez grič,
Pan zna le čič, žužu, le čič.“

Iz gozda divje Pan zavriska,
na žveglo spev grozeč zapiska,
ječanje ranjene zveri —
tako piščali glas zveni.

Ustraši se pastir na paši,
in lovec v gozdu se ustraši.
Kdo ne bi se osvete bal,
če Panov srd ječi od skal?

* * *

Naslednje jutro na vse rano
prikrade Pan se na poljano,
tišči zavrato past v rokah,
opreza, plazi z njo se plah.

Na robu gozda grm zagleda,
škrjanec nanj utrujen seda,
nanj zanko Pan pripne pretkan,
prikrije zvito vsako stran:

„Pa pravijo, da meni žila
umetna že je usehnila!
Umetnik prvi — še je Pan!“
Hehé, pomane dlan ob dlan.

„Ni konca še piščalim starim,
le čajte, še vam zažveglarim!“
V goščavo Pan izgine spet,
za sabo spravi vsako sled.

Preži v zatišju Pan in snuje,
že v duhu plena se raduje:
„O, kaka sreča, kaka slast,
če tekmeца ujamem v past!

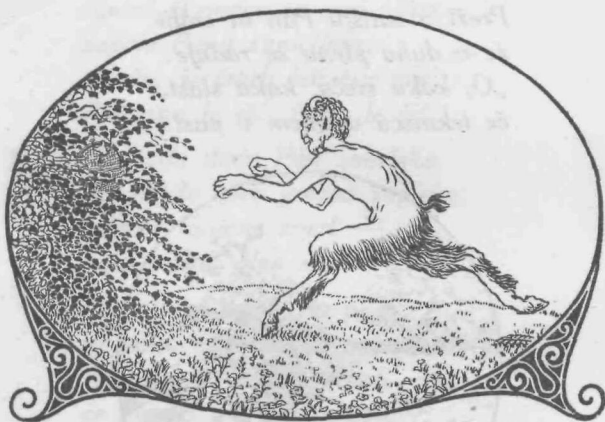
Predrzna mu pristrižem krila,
ne bodo več do zvezd nosila,
oči sanjave oslepim,
izrežem jezik, pesmi z njim.

In v kletki pisani razstavim
v zabavo ga ljudem zijavim.
Brez kril škrjanec, slep in nem,
hehé, to bo za smeh ljudem!”

V grmovju Pan nestrpno čaka,
nebo je čisto, brez oblaka.
Ah, vendar! Drobna šine stvar,
okrene k nebu kolobar.

O solncu, o svobodi zlati
umetnik zažgoli krilati,
potem pa k zemlji iz neba
škrjanec spet se naravná.

In vedno bliže h grmu plava,
in vedno bliže je nastava!
Ojoj, škrjanec, kaj bo to?
Zaziblje zanka se močno.

*In Pan iz grma plane strastno,
glavó, roké iztegne hlast'ro;
nakrat odskoči, pade vznak,
ujeti poje ptič: kvakvak!*

*Je sedla v zanko muha — vaba,
na muho je skočila žaba,
ujela v zanko se z nogó,
kvakvak, kako je to hudó!*

*A prost škrjanec kvišku šine,
v svobodne dvigne se jasnine,
ponosno Panu iz višav
poslednji zažgoli pozdrav:*

*„Kdor previsoko se prikrade,
kvakvak, med žabe nizko pade!
Žužu, še čmrlj leti čez grič —
Pan zna le čič, žužu, le čič!“*

Sava Radič-Mirt.

BISTRISKA:

Jesenska pesem.

deče rože so vztrepetale na vrtu. Čez noč se je ozkih, mehkih lističev dotaknila ostra slana, čez noč so se zaprla očesca, in temnordeče, krvavosladke rože so izpele svojo zadnjo pesem na mojem vrtu. O tista žalostna jesen! — Poljane in gozdovi se kade v jutrih in večerih v težki megli, ki lega vsa težka na dušo. Podnevi sije solnce, medla je njegova luč in brez moči njegova toplota. Le siplji, solnce, svoje zlato po pokosenih senožetih, šumečih gozdovih in belih cestah! Ne

bo več dolgo, ko izpoješ tudi ti svojo solnčno pesem v tej zimi. Dolga bo zima; ne bo solnca, ne bo rož — ničesar ne bo.

V zlati solnčni luči drhte pred menoj neizmerne širjave podbreških gozdov. — Do teh mi gre danes pot. Vije se čez Savski most po ožgani ravninici, sredi gozdov, sredi jesenske pesmi. — Veter zgibava vrhove, potresa vejice, češlja veje in trga liste. Tisoč glasov — ena sama globoka, skrivnostna pesem. — Smreke ponosno stoje, njih zelena obleka je danes čudovito mehka. V polmraku se dotikajo sanjajoče vejice druga druge.

Na vrhove trosi solnce svoje zlato, ki lije po drevesih v komaj vidnih plamenih, a osvetljuje visoka debla. Mahovita so tla pod njimi; zelene, mehke blazinice kličejo. Sedi in počivaj! — Meni ni danes do teh srčkanih blazinic. V zimskih dneh, ko bodo zunaj padale bele zvezdice in se bo v njih slišala tiha in mehka pesem „pada sneg, pada sneg“, bo dobro sedeti na mehkem in gorkem. — Kdo bi že sedaj mislil na to!

Pod grmom je zašumelo, kakor blisk hite mimo mene trije zajčki — sivčki. „Postojte, prijateljčki — saj nimam puške in ostrih nabojev. Pose-dimo po mahovitih blazinicah, pa se pogovarjajmo.“ O, kje so že zajčki — dolgouhi potepenčki! Mudi se jim, silno mudi domov. Gobčki dobro vo-hajo jesen, in dolga ušesca poslušajo njeno pesem slednji dan od jutra do večera. Pok, pok — se lovi med zarastenimi gozdovi, pok, pok — odmeva od vseh strani. — Lovci so hudi ljudje in radi jedo dobre zajčke. Prija-teljčki — le domov in srečno pot!

Veter poje svojo pesem, časih silneje zaječe debla, zopet drugič tiše, čisto rahlo, kakor da se sliši iz daljave jok zaspanega otročička. Stare veje pojo z vetrom, a zgrbljeni lističi otožno trepečejo.

Gora mi blesti pred očmi. Od temena do zemlje se spreletava ceki-nasta barva. Košati junak! — Z zlatom ti je posuta glava, v živi luči se tope tvoja pleča. Še malo te potrese veter, prida k tvoji pesmi še svojo,

in košate brade ne bo več. V vejah je vztrepetalo, v mogočnem deblu zaškripalo. Kakor odgovor je šlo preko moje glave: „Jesen vzame, pomlad vrne!“ — Dobro se zavij v kožuh, drevo, da ti ledena burja ne oledeni srca! Sanjaj, lepo sanjaj, kadar te objame beli plašč, in v sveti noči naj to zašepče veter, komu bo tvoje telo za posteljico, za izrezano zibko. —

V krvi potopljena trepeče v ozadju bukev. Na slednjem lističu kaplja krvi, slednja vejica drhti v jesenski sapi. — Veter boža, tiplje s svojo raskavo dlanjo po njenem telesu in trga list za listom od srca. Vsak listič kaplja krvi, ki pade na zemljo in žari med ilovico. Ni mehka ob tej uri tvoja pesem, ne boža mi srca kakor takrat v tistih dneh, ko je cvetel pod tvojimi razprostrtimi rokami rdeči jagodnjak in se sladkal dehteči volčin. Kdo ti je strgal mehko iz telesa in jo nadomestil z grenkim ječanjem? Jesen, jesen, jesen . . .

Ista pesem — grenkoba je v njej, žalost ob sami misli. Kakor pričarane se svetijo na desni bele breze. Moje bele, bele breze! — Starikava so vam postala deviška telesa, drhtenje, tisto sladko, mehko drhtenje lističev se je razbilo v hudi jesenski sapi, in iz sanjajočega trepeta je zapela žalostno pesem golih vej. — Kakor metuljčki — rjavi in rumeni — so odleteli trepetajoči lističi po vetru. V jesensko žalost strmeče gole veje so se zganile. Kakor bolesten jek gre mimo mojega srca, in zdi se mi, da slišim — „vigred se povrne“. — Vso pesem golih dreves pa preplavlja pesem vetra; iz daljave prinaša pozdrave iz solnčnih dni, iz rožnatih krajev.

Dan umira; krvava solnčna luč trepeče na beli cesti. Čudno jasna je nje belina. Mehko se dotika njena sled mojih oči. — Ali bo tudi po tej beli cesti zapihala jesen? — Dolgo deževje ji bo omeščalo trda tla, blato jo bo polilo v dolžini in širini. — Takrat se ne bo več svetila vsa mehka in iskrea iz daljave.

„Od kod, Jurček, in kam?“ —

Plahe oči se ozirajo vame, a hrbet sirotnega otročička se sklanja pod težko butaro.

„Suhljadi nabiram, da me ne prehití zima. Ni lepo sedeti v mrzli sobi, kadar tuli okrog naše kočé burja. — Hu! — Dolga bo jesen, še daljša bo zima, in mráz bo hud — hu!“

Usteca so se dečku zategnila v smešno potezo, oči se poredno smejejo izpod klobuka pastirčka Jurčka.

„Bo pa takrat lepše, kadar pride pomlad. Kaj ne, Jurček, takrat, ko bodo na savskih bregovih pozvonili zvončki svojo veselo pesemco — zvončki beli kimajo sredi zelenih trav — in ko bodo zatrobile trobentice svoj „tru, tru“ preko tvojih ušes — takrat bo pod grmovjem zadišalo po vijolicah . . .“

„O, da, takrat! Dimki bom navezal zvonec, poklical Miško in Bistro, Bučo in Ciko, urezal ob potu vrbovo piščal, zataknil rožic za trak na klobuku — pa bom ukal in pel, pel in ukal.“ —

„In solnce te bo veselo, Jurček, in njegovi zlati žarki bodo skočili v tvoje oči in se bodo lovili v njih, da se bodo Jurčku od same prevelike radosti potresala mehka ličeca in se bodo žarnice v njih smejale, glasno smejale. — Takrat boš ukal, takrat boš pel, Jurček. Da, takrat bo pomlad, pod grmovjem bo zadišalo prav sladko. In modre vijolice te bodo pozdravljale. — Zbogom, Jurček!“

Deček je izginil za ovinkom. V moji duši pa odmeva: „O, da, takrat, takrat bo pomlad!“

Jurčka objame, gozdovom zapoje svojo pesem, da bo zadišalo po samih rožah; belo cesto poboža, da se bo zasvetila — vsa srebrna med mladim, kipečim brstjem — in njena pesem bo drhtela naprej — vsa polna solnca! Bogate rože se bodo zganile, in roznata pesem bo zavalovila od zemlje do neba. — Takrat bo pomlad! —

Tik nad mojo glavo kraka vran — črni ptič, mogočno vrši med zasenčenimi, v globoko lepoto zasanjanimi smrekami — okrog mene in nad menoj šumi jesen; žalostna je njena pesem. — Takrat, ko bodo pozvonili zvončki k veselemu vstajenju, ko bodo zatrobile trobentice v vriskajoče jutro in spleza po vrbinju in leščevju tisoč mehkih, drobnih mačič — o, da, takrat bo pomlad! —

Le veseli se je, Jurček, in vsi zlatolasi in modrooki junački — pastirčki in zvezdoglede punčke — pastiričke, veselite se je! —

C. Z.:

Svoboda.

edel je mali Slavo ob šumljajočem potočku. Truden je bil, zamišljen je zrl v vodico. In govoril ji je: „Čista vodica, priskakljala si iz sivih temnih gor, povej mi, ali si videla tam Svobodo, lepo ženo, ki sem sanjal o njej. Glej, prikazala se mi je v prvi noči po dnevu, ko sem čul o njej. Mamica mi je pravila o Svobodi. Daleč po svetu hodi med ubožnimi in bogatimi ljudmi. Najlepša žena je na svetu z zlatimi lasmi in tako čistimi očmi kakor si ti, bistra vodica. Obišče samo izvoljence.

In če jo človek ugleda samo enkrat, mu pusti v srcu večni spomin na sebe. Očaran je človek od tega hrepenenja. Nima miru, blodi po vsem

svetu in išče povsod samo nje. Povej mi, usmiljena vodica, ali si jo videla, ali jo poznaš? —

Ni mu vedel odgovora nemirni potoček. Veselo je skakljaj dalje, in ribice so se poigravale s porednimi valčki.

Mali Slavo pa se je napotil dalje v mogočni, temni gozd. Truden, jako truden je že bil in sedel je v mah. Zrl je v zelene vrhove, ki so se pogovarjali skrivnostno, kdo ve o čem. In vprašal je šumljajoče vrhove: „Ljubi prijatelji, visoko se dvigate v sinji zrak; povejte mi, ali biva nad vami Svoboda, najlepša žena? Mamica mi je pravila, da se dvigne časih v zlatih tenčicah v višave in gleda na ljudi, ki hodijo po zemlji. Kakor solnce se sveti, in gorje tistemu, ki jo zagleda tako krasno. V srcu mu ostane večer spomin nanjo, po svetu blodi brez miru iz kraja v kraj in išče samo nje. O, videl sem jo, dragi prijatelji, in iščem je brez pokoja! Povejte mi, dobri, šumljajoči vrhovi, ali jo poznate?“

Brezskrbno so kramljali zeleni vrhovi dalje in niso mu vedeli odgovora.

Še dalje se je napotil Slavo. Še bolj je bil truden. Črna noč je že padla na zemljo. Legel je v travo in zrl je v zlate zvezdice. Iskal je Svobode med njimi: „Dobre zvezdice, povejte mi, ali biva med vami v nebesih prekrasna Svoboda? Mamica mi je pravila, da pusti nebesa v srcu tistega, kdor jo je ugledal samo enkrat. Ali je v nebesih?“

Mežikale in nasmihale so se mu drobne zvezdice, a odgovorile mu niso.

In Slavo je zasanjal v tihi noči. Prav nalahko je prišla po rosni travi Svoboda k njemu v vas. Mehko roko mu je položila na čelo in govorila mu je s sladkim glasom: „Malček ljubi, iskal si me v čistem potočku, v zelenih vrhovih, pri nebeških zvezdicah. Tod in vsepovsod sem jaz doma. Tudi v tvojem srcu kraljujem. Ugledal si me bil nekoč v sanjah, in od takrat sem v tvojih mislih, od takrat sem tvoje hrepenenje. Glej, ljubi mali, v srcu vseh sem. Ko ne bi živela med vami, ne bi tvoj narod premagal tujca, ki mu je hotel smrti. Ko ne bi hrepeneli po meni, najboljši, najdražji, ne bi se vzdignil ves tvoj narod kot en sam človek z eno samo mislijo zoper gospodarja — tujca. Jaz sama sem vas združila, jaz sama sem vas vodila k najsijajnejši zmagi — k Svobodi! In sedaj sem tvoja, ljubi mali, sedaj sem vas vseh, vsega tvojega slovanskega naroda.“

Poljubila je dečka na belo čelo in tiho je odšla po rosni travi, da se razodene še mnogim drugim.

Slava so zbudili svetli solnčni žarki. In zavriskal je v mlado jutro: „Svobodo sem našel, Svobodo! V mojem srcu živi prelepa Svoboda! O, domovina slovanska, rod moj slovanski, samo v Svobodi je tvoje življenje! Ona nas druži, ona sama je naša neusahljiva ljubezen!“

Našel je mali Slavo Svobodo. Tudi vam se pokaže, moji ljubi mali bratci in sestrice, kdor je ni še videl.

IVO TROŠT:

Kaznovani slovanski bratje.

red več nego tisoč leti je gospodaril vsem Slovanom mogočni kralj Samo. Narodi so bili zadovoljni in srečni, a daleč narazen so živeli posamezni rodovi. V njih kraljestvu ni nikoli zahajalo božje solnce. Kralja in državljane je vznemirjala samo ena skrb: kralj ni imel otrok; kdo mu bo naslednik?

Samo je mislil težke misli, komu naj ob smrti izroči mogočno državo. Posvetoval se je s starešinami, vojvodi in velmožmi, kako bi ohranil združenim Slovanom vladarski rod in moč. Poznal je pohlepnost tujcev po lepih slovanskih pokrajinah. Ti prihrume z močnimi vojskami in podjarmijo razcepljene slovanske rodove, ki so že dotlej radi živeli v neslogi med seboj.

Nekega dne pošlje kralj glasnike na vse štiri vetrove silne države z naročilom: „Pojdite in sporočite mojim rodovom, da se še enkrat zgrnejo okrog mojega prestola. Rad bi jih blagoslovil pred smrtjo. Sporočim jim tudi poslednjo voljo, kdo bodi moj naslednik.“

Narodi pritisnejo od vseh strani k staremu kralju. Peš in na konjih so prišli, da bi slišali kraljevo oporoko. Samo sede na pozlačeni prestol in izpregovori: „Narodi moji! Star sem že, Bog mi ni dal otrok. Zato vam povem danes, da sem vas imenoval za svoje otroke in naslednike. Delati morate sporazumno in složno, kakor če bi bila vsa država ena zadruga, če bi bili vsi rodovi en rod in če bi bil tisti rod moj edini sin. Tako ostane pri vas dosedanja sreča. Volite med seboj vladarja, kakor izbirate v zadrugah starešine. Izbrane spoštujte, slušajte in ljubite, kakor ste mene spoštovali, slušali in ljubili. To bo vaša sreča. Povem vam pa že danes, otroci moji, da je kakor sreča v vaših rokah tudi nesreča; ako ne boste izbranim svojim vladarjem izkazovali pokorščine, spoštovanja in ljubezni, jo boste morali izkazovati tujcu; tuja roka je pa težka. Tujec razcepljene podjarmi in vam zagospoduje za tisoč let, da si boste sami zaželeli sloge in ljubezni med seboj. Dotlej boste pa tujcu sužnji-robovi; lizali boste njegovo peto, če vam jo bo šele dovolil lizati.“

„Ne bomo, ne bomo!“ so vpili slovanski bratje vsi vprek in enodušno obetali staremu kralju pokorščino in medsebojno slogo, kakor da je vsa država ena zadruga, kakor da so vsi narodi en rod in kakor da je ves tisti rod kraljev edini sin, po kraljevi smrti pa edini kralj složnih Slovanov.

Samo umre.

Še enkrat so se videli narodi, si prisegli zvestobo med seboj ob očetovem grobu, še so se veselili svoje sreče v mogočni državi; naslednika Samu pa niso mogli dobiti med seboj. Preveč je bilo takih, ki bi radi vladali, in premalo takih, ki bi slušali. Na slovanske brate se je zvalila usoda, kakor jo je že naprej videl kralj Samo: „Ako ne boste svojim izbranim vladarjem izkazovali pokorščine, spoštovanja in ljubezni, jo boste morali izkazovati tujcu; tuja roka je pa težka.“

V deželo je udrl tujec. Nekatero rodove je podjarmil prej, druge pozneje. Kmalu so mu bili vsi robovi brez pravic in brez lastne volje. Nekateri so v tisoč letih celo pozabili, da so rod izmed slovanskih bratov, pa so silili med tujce, ki so jih zato zaničevali.

Nad tisoč let je tujec vladal Slovanom. Morala je prihrumeti grozna svetovna vojna, da je rešila Slovane kazni — Samovega prokletstva.

Sedaj Slovani zopet dihaajo svobodno in se vladajo sami po svoji volji.

Na poljani.

Škrjanček je zavrnil
skoz jasni, sinji zrak,
kot misel k solncu blisnil
tako mehak, lehak.

Po nebu izprehaja
oblak se srebrotkan,
blesteč pred vrati raja
pa vriska svat neznan.

Čez šumna žitna polja
bahato mak žari,
ožarjen od okolja
srebrnih solnčnih dni.

Marjetic je vse živo,
in poljskih lilij zbor
se klanja prikupljivo,
smehlja se k solncu gor.

Gizdav metuljček raja
po jasi svatujoč —
pa hrošček ponagaja
iz bilk van kukajoč:

„Hej, hej, ti poniglavček —
saj nič ne znaš, ne znaš!
Capljaš tam kot pijavček —
a pamet kje imaš?“

Metuljček jo ulije
za njim, srdito zroč,
a hrošček se mu skrije
brž v luknjico smejoč.

Dehtijo rože bajne —
metuljčki gredo v vas,
napijajo si rujne
pijačice iz čaš:

„Izpijmo ga, o bratci,
izpijmo ga do dna —
da ga ne bodo škratci
čez noč, ha-há, ha-há ...“

Ves dol, ves vzduh trepeče,
čez plan gre buden glas —
Kdo? — Vetrček šepeče:
„Kdo li je več kot jaz?“

Miroslav Kunčič.

KAREL EWALD:

Prípoovedka o dvonožcu.

Prosto priredil in z risbami opremil *Dragotin Humek*.

1. DOGODEK V GOZDU.

ilo je pred mnogo, mnogo leti. Ali je preteklo od takrat desetisoč ali stotisoč 'ali še več let, ne vem povedati. Bilo je nekje na jugu. Tam sije solnce bolj toplo, in dež je bolj izdaten. Živali in rastline se razvijajo bolj veselo. Zima nima tam ne veljave — ne oblasti.

Takrat je bil gozd ves poln življenja in kričanja. Po zraku so švigale mušice. Vrabec jih je požiral, a kragulj je požrl vrabca. Čebele so srkale iz cvetja med. Lev je rjovel, pa ptice so prepevale vsevprek. Potok je šumel in trava je poganjala visoko. Drevje je suštelo in se je s koreninicami tesno prisesalo k majki zemlji. Cvetke so dehtele. Njih cvetovi so žareli v solncu.

Tedaj je stopil preko gozda molk. Vsi so poslušali. Šešest drevja je zadremal. Vijolica se je predramila iz sanjave zamišljenosti. Gledala je vsa začudena. Lev je okrenil mogočno glavo. Nogo je dvignil in obstal. Jelen je nehal trgati sočno travo. Kragulj je počival visoko v zraku z razpetimi perutmi. Miška je zvedavo pokukala iz luknje.

In sta prikoralakala skozi gozd. Nikomur nista podobna. Nihče ju še ni videl doslej. Njiju hoja je pokončna in čelo visoko. Roko v roki korakata. Ozirata se, kakor bi ne vedela ne kod ne kam.

„Kdo je to?“ se začudi lev.

„Živali,“ se oglasi jelen. „Hoditi znata, a slabo. Zakaj hodita po dveh, ko imata pa štiri? Po štirih bi šla veliko hitreje.“

„Ej, jaz sploh nimam nog, pa sem zadosti urna,“ se pohvali kača.

„Jaz pa mislim, da nista živali,“ pripomni slavček. „Saj še perja nimata, pa tudi dlake ne. Kaj bi tista malenkost na glavi.“

„Luskine bi bile prav tako na mestu,“ doda ščuka pa pogleda iz vode.

„Mi moramo prebiti brez vsega,“ vzdihne deževnica prav ponižno.

„In repa nimata,“ zacvili miška. „Kakšne živali so to — brez repa!“

„Jaz ga tudi nimam, pa mislim, da sem vse eno žival,“ zakvaka žaba.

„Glejte, glejte!“ se začudi lev. „Eden je pobral kamen. Tega jaz ne znam.“

„Jaz pa,“ se pobaha opica. „To ni toliko umetnost! Tudi radovednost vam lahko utešim. To sta res živali. Mož in žena. Kakor bi bila meni izdaleka v sorodstvu. Dvonožca sta.“

„Prav, prav,“ mrmra lev. „Kaj pa, da nimata kožuha?“

„Menda sta ga slekla,“ odvrne opica.

„Zakaj ju pa ne pozdraviš? Reci jima dober dan ali karsibodi.“

„Čemu neki? Prav nič si ne želim občevanja z njima. Pravili so mi, da sta siromaka, obubožanca, propalici. Morebiti jima podarim kdaj pomarančo. Odgovornosti si pa ne naprtim.“

„Prav slastna se mi vidita,“ zacmaka lev. „Kakšen neki imata okus? Ali bi ugriznil?“

„Ugrizni! Ne branim ti. Velike časti ne delata naši družini. Gotovo pogineta v bedi in nesreči prej ali slej.“

Pa je stopil lev za dvonožcema. In ko jima je bil že blizu do skoka, mu je uplahnil pogum. Sam ni vedel, kako in zakaj. V gozdu ni bilo sicer nikogar, ki bi se ga bil lev dotlej bal. Ampak novinca sta gledala tako ponosno in njiju pogled je segal tako globoko, da je bilo čudno. Tako brez skrbi sta korakala, da se je levu zdelo, kakor da je v dvonožcih skrivnostna sila, ki se ji ne more kaj. Njiju zobje niso bili posebno močni. O nohtih sploh ni bilo vredno govoriti.

Lev je obstal in se je potuhnil.

„Zakaj se ju pa nisi lotil?“ ga je vprašala opica.

„Nisem lačen,“ se je zlagal.

Potem je legel v travo in se je delal, kakor bi ne bilo dvonožcev na svetu. In ker je bil gospod, so se ravnale druge živali po njegovem zgledu. A njih misli so sledile dvonožcema, ki sta korakala dalje in vsebolj občudovala lepoto sveta. Prav nič se jima ni zdelo, da ju kdo opazuje. Drevje je pa v pritajenem šuštenju pripogibalo vrh k vrhu. Visoko nad gozdom

je spremljal ptičji zbor dvonožca. Vsak grmiček je skrival zvedavo žareče oči.

„Tu ostaneva!“ je zaklical mož dvonožec.

In res je bilo lepo na tisti trati. Bilo je mehket rave in pisanih cvetk, in širok potok se je pretakal po strugi.

„Ali pa tukaj!“ je zavriskala žena dvonožka. V gozd je stekla, ki je bil poln sence in zelenega mahu.

„Kako lepo jima zveni glas,“ se je čudil slavček. „Še jaz nimam toliko glasov v grlu. Ko bi ne bila tako velika, bi si lahko spletla gnezdo v goščavi pri potoku. Sosega bi mi bila.“

Ona dva sta pa nadaljevala svoj pohod. Tako lepo je bilo vsepovsod, da se nista mogla odločiti ne za to, ne za ono mesto. Vsako se jima je videlo lepše od prejšnjega.

Nasproti jima prišepa pes. Nogo si je bil ranil ob ostrem kamenu. Rad bi se ognil neznančema, a ranjena noga ni za skok. Dvonožec ga prime in pokaže ženi bolno nogo: „Daj, pomози mu!“

„Čakaj, sirota, pomorem ti. Sama sem se že ranila. In to boli.“ Dvonožka je stopila v grmovje. Kmalu se je vrnila z zdravilnimi zelišči.

Dvonožec je v tem gladil psu mehko dlako. In govoril mu je prijazne besede.

Dvonožka je položila zdravilno zel na rano. Z vitico je povezala bolno nogo: „Tako! Sedaj lahko poskočiš. Jutri bo noga zaceljena.“

Dvonožca sta šla dalje po gozdu. Pes se ni ganil; stal je kakor uklet na onem mestu. Izza grmičja so se druga za drugo tiho prikradle druge živali. Gledale so psa in njega obvezano nogo. Vsevprek so izpraševale:

„Ali si govoril z njima?“

„Kaj sta ti povedala?“

„Kako je s tisto obvezo na nogi?“

„Ali sta huda? Povej, povej!“

„Boljša sta od vas,“ je pripovedoval pes. „Ozdravila sta mi nogo. Gladila sta me. Nikoli ne pozabim tega!“

„Nogo ozdravila! Pa gladila! Čujte!“ Tako so se čudile živali.

2. UBIJMO JU!

Vest so v hipu raznesli po gozdu. Poštarji martinčki so oznanjali novico vsepovsod. V drevju je šumelo. Cvetke so klonile glavice. Slavec je vso noč pel novo pesem o onih dveh.

Dvonožca sta do noči hodila po gozdu. A ko se je nagnil dan, sta utrujena sedla k studentcu. Napila sta se in nasmehnila svoji podobi v srebrni vodi. Z drevja sta natrgala najsočnejšega sadja in sta večerjala. Solnce je bilo že zdavnaj utonilo v gozdu. Legla sta in v objemu zaspala. Takrat se je odnekod priplazil pes. Legel je, naslonil glavo na iztegnjeni nogi in poslušal.

Luna je vsa okrogla in svetla splavala po nebu. Njeni žarki so posvetili prav v lice kravi, ki je izdaleka opazovala spečo dvojico.

„Muuuu . . .“ se je oglasila krava.

„Mooo . . . zijalo!“ se ji je rogala luna. „Kaj pa gledaš pravzaprav?“

„Gledam ta dva, ki spita. Ali ju poznaš?“

„Zdi se mi, da je pred mnogo, mnogo leti tudi po meni lazilo nekaj podobnega. Ne vem več, kako je to bilo. V zadnjih stotisoč letih se mi je spomin tako omračil, da komaj še najdem pot preko neba.“

„Jaz tudi ne mislim mnogo, ampak bojim se.“

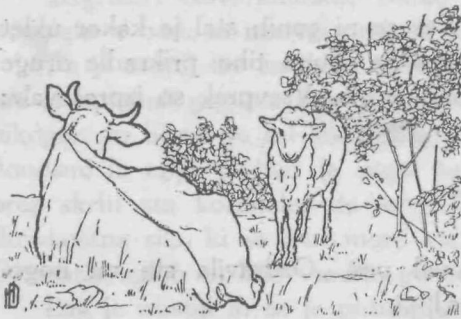
„Koga se bojiš? Ali onih dveh?“

„Sama ne vem, kako je to. Kar videti ju ne morem.“

„Pa ju pohodi!“

„Ne upam si. Sama že ne. Morebiti dobim pomočnika.“

„Kakor hočeš. Kaj mi je do tebe in do onih dveh.“ Pa je odplavala luna. Krava je pa prežvekovala in razmišljala. A izmislila ni ničesar.

„Ali spita?“ Poleg krave je stala ovca. In vseokrog je zašuštelo. Živali, ki so skrivoma sledile dvonožcema, so se zbirale na travniku. Bilo je takih, ki jim je noč dan, pa tudi takih, ki ljubijo solnce. Nihče se ni tedaj zmenil za svoje opravke in ne za počitek. Tudi bali se niso drug drugega. Tako so stali drug ob drugem: lev in jelen, volk in ovca, mačka in miš, pa konj in krava in še marsikdo. Kragulj je

sedel prav v sredi med ptičjim drobižem. Opica je čepela na priležni veji in jedla pomarančo. Kura je stala poleg lisice. Gos in raca sta prisluškovali na vodi.

„Zbrali smo se, da se poménimo,“ je pričel lev.

„Ali nisi lačen?“ je vprašala krava.

„Ne! Danes ne snem nikogar. Prijatelji bodimo.“

„Potem svetujem, da takoj ubijemo dvonožca,“ je rekla krava.

„Kaj ti pa je danes?“ se je začudil lev. „Sicer si pametna in miroljubna. Paseš se in ne storiš nikomur nič žalega. Kako pa, da si danes tako lačna krvi?“

„Ne vem. Res ne vem. Čutim pa, da mora kmalu biti konec dvonožcev. Hudobna sta. Prineseta nam nesrečo. Pokesate se še kdaj, da me niste slušali.“

Oglasil se je konj: „Prav pravi! Ubijte ju! Poteptajte ju! Čimprej — tem bolje. Ne odlašajte!“

„Ubijmo ju! Ubijmo! Ubijmo!“ Vsevprek so kričale koza in ovca in jelen, pa raca in gos in kokoš.

„Čudno, čudno! Največji bojazljivci se oglašajo. Kaj jima hočete? Čemu se ju bojite?“ Tako je povpraševal lev.

„Krava ne ve in jaz ne vem,“ je zarezgetal konj. „Nekaj mi pravi, da sta nam nevarna. V križu me tišči in po nogah me trga, če ju gledam.“

„Čutim, kakor bi mi slačil kdo kožo in kakor bi se zadirali zobje v moje meso,“ je mukala krava.

„Mrazi me, kakor da bi strigel volno z mene,“ je tožila ovca.

„Zdi se mi, da se pečem na ognju,“ je vreščala kokoš.

„Tudi meni se tako zdi! Tudi meni!“ sta kričali raca in gos.

„Kakšni čudaki ste,“ se je začudil lev. „Nikdar še nisem čul kaj takega. Vaših občutkov ne razumem. Kaj nam moreta tujca? Še oblečena nista. Jabolka jesta in pomaranče. Nič hudega ne storita. Po dveh stopicata. Vi imate pa štiri noge, da lahko zbežite. In roge imate in parklje in zobe. Bojazljivci!“

„Kesal se še boš,“ je prerokovala krava. „Vse nas uničita tujca. Tudi tebe. Grozi ti pogin!“

„Kaj mi je do nevarnosti,“ je ponosno odvrnil lev. „Ali res ni nikogar, ki bi zagovarjal dvonožca?“

„Bi že,“ se oglasi opica, „pa smo v sorodstvu. In sorodnika zagovarjati ni prijetno in prikupljivo delo. Pustite ju! Saj itak pogineta. Škodljiva tudi nista.“

Tedaj je izpregovoril pes: „Pohvaliti ju moram. Rana na moji nogi je že skoraj zaceljena. Bolj sta prebrisana kakor vi vsi. Nikoli jima ne pozabim dobrote.“

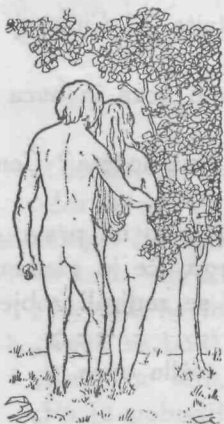
„Tako je prav! Možakar si in iz poštene rodovine. Tudi jaz mislim, da ta dva nista škodljiva. Nič jima ne storim. To se pravi — hm — če bi bil kdaj lačen, ju pojem, seveda. To je tako. Lakota je lakota. Naša gospodarica. Ampak danes sem sit. Lahko noč!“

Nihče se ni več oglasil. Živali so se razkropile. Noč se je umikala dnevu, ki je stopal preko gor.

Tedaj se pridrve preko travnika krava, konj, ovca in koza. Za njimi se v diru opotekajo gos in raca in kura. Naravnost proti spečima se zakadi krava. V hipu pa plane pes in divje zalaja. Dvonožca se prebudita in vstaneta. — — —

In sta stala velika in pokončna, vsa bela in močnih oči. V njih se je zrcalilo vzhajajoče solnce. Strah je stisnil živali; pobegnile so jadrno.

„Hvala, prijatelj!“ je pobožal dvonožec psa. Žena je pa pogledala ranjeno nogo in je govorila psu sladke besede.

Dvonožca sta se skopala v potoku. Nato je mož splezal na jablo, da bi natrgal sebi in ženi sadja za zajtrk. Na drevesu je pa sedela opica in obgrizala sadje.

„Poberi se z drevesa!“ je ukazal dvonožec. „To drevo je moje, da veš! Glej, da se mi ne dotakneš več tega sadja!“

„I, s kom pa govoriš?“ se je razjezila opica. „In kako? Ali sem te zato zagovarjala danes ponoči, ko so vaju hoteli ubiti?“

„Poberi se, ti pravim!“ Pa je ulomil dvonožec vejo in je z njo namahal opico, da je tuleč pobegnila v gozd.

3. OTROK.

Dan je potekel za dnevom. V gozdu so vsi marljivo in vztrajno delali. Samice so sedele na jajcih ali so negovale mladiče. Samci so komaj za sproti nanosili hrane. Vsakdo je hodil svoja pota. Na soseda je mislil le tedaj, če ga je hotel požreti.

Dvonožca sta si zgradila na otočiču sredi širokega potoka kolibo. To je bilo pa tako:

Srečal ju je nekega dne lev. Izognil se jima je sicer, a njegov pogled je bil tak, da je ženo dvonožko zazeblu pri srcu.

„Ta naju kdaj požre!“ je v strahu potožila. „Nič več ne grem spat na travnik.“

Pa sta postavila na otočiču kolibo iz vej in trave. Podnevi sta

prebredla potok in sta si v gozdu nabrala sadja. Ponoči sta spala v kolibi. Druge živali niso več mnogo govorile o nji, zakaj privadile so se jima. Le pes je vsako jutro glasno zalajal svoj pozdrav preko potoka. Pa opica ju je imela v mislih yselej, kadar ju je obrekovala pri živalih. In to ni bilo redkokdaj.

Neke noči se je rodil dvonožcema otrok.

„Pri onih na otoku imajo mladino,“ je pripovedoval vrabec. Vso okolico je preletal in je vedel vse novice.

„Tja zletim in si ogledam otročička,“ je sklenila slavčica in je vstala z gorkih jajčec. „V petih minutah se mi menda ne prehladite.“

„Tudi lisica je tam,“ je rekla raca. „Menda ne bo nesreče, če pustim svoje račke za trenutek same.“

Vse ženske so zapustile svoje gospodinjstvo, da bi pogledale, kako je mladi materi.

A ta je sedela na tleh pred kolibo. Dojenček je zajtrkoval. Dvonožec se je bil izleknil v travo in je grizel pomarančo.

„Mož je, kakršni so možje sploh,“ je izpregovorila košuta.

„Ej, koliko je bolj slabih!“ je potožila krtica. „Ko bi jaz tako skrbno ne čuvala mladičev, bi mi jih moj krt sproti pohrustal.“

„Možje so ničvredne šeme,“ je trdila pajka.

„Jaz sem svojega kar požrla.“

„Ne pripoveduj takih okrutnosti,“ jo je pokarala slavčica. „Zakaj neki dvonožec ne zapoje svoji ženi? Moj mož mi poje vso noč. Otroče je prav ljubko.“

„Ubogo dete,“ je razlagala košuta. „Še stati ne more. Pa pravi vrabec, da je prišlo včeraj zvečer na svet. Moj mladič je eno uro po rojstvu že razposajeno poskakoval po trati.“

„In oči ima odprte,“ je pripomnila lisica. „Moji mladiči ne izpregledajo devet dni.“

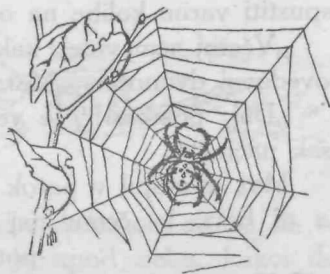
„Siromakom se ob takih prilikah ne godi dobro,“ je zabavljala opica. „Kaj jima je treba tega?“

„Saj je otroče prav čedno,“ je ugovarjala slavčica. „Čuješ, dvonožka, pitaj ga s črvi, pa bo lepo rejeno.“

„In ponoči sedi nanj, da bo lepo na toplem,“ je učila raca.

„Ne poslušaj jih,“ je rekla košuta. „Mleko je najboljša hrana za otroka. Le mleka mu daj! Pa v travo ga postavi, da bo tekal. Nauči ga takoj izpočetka samostojnosti.“

Dvonožka ni slišala nobenega nasveta. Vsa je bila srečna. Gledala je samo svojega otroka. Ta se je bil že napil, pa je vriskal in brcal. Dvonožec ga je dvignil visoko v zrak. In nasmehnil se je svojemu otroku.

„Res, prav srčkano otroče,“ je rekla slavčica.

„Zato sta pa stara dva odurna,“ se je jezila košuta. „Nič nas ne pogledata.“

„Dvonožka,“ je zopet zaklicala košuta, „le na mleko ne pozabi. Če ti poide, pridi k meni ponje! Rada in lahko pomorem. Imela sem dva mladiča, pa mi je eden poginil.“

Potem so odšle ženske na svoje domove. Možje niso smeli vedeti, kje so čenčale tako dolgo.

„Pojdem in natrgam pomaranč ali kaj drugega,“ je rekel dvonožec. „Tukaj v obližju sva

potrgala že vse sadje.“

„Pojdi, pa se vrni hitro,“ je naročala dvonožka. „V tem času nisem rada sama doma.“

Prebredel je vodo in je izginil v gozdu. Dolgo se ni vrnil. In ko je stopil iz gozda, je imel v roki dva skromna sadeža. Jezen je bil, in tudi žena ni bila dobre volje, zakaj bila je lačna. Sedela sta in se posvetovala, kako bi potolažila želodec. Večer je gledal iz gozda. In ponoči nista hotela zapustiti varne kolibe na otoku.

„Včeraj sem videl, kako je vidra ujela ščuko in jo je snedla,“ je pripovedoval dvonožec. „Morda bi se tudi meni posrečilo, da ujamem ribo.“

„Daj, poizkusi!“ je veselo pritrdila žena dvonožka. „Jesti moram na vsak način.“

Mož je stopil v potok. Prav ob nogah je zazrl veliko ščuko. Nič se ga ni bala. In čemu naj bi se bala? Dvonožec je že stokrat prebredel potok, pa se ni nič zmenil za ribe. A v tistem hipu jo je zgrabil oberoč in jo je vrgel daleč na breg. Tam se je premetavala in globoko požirala zrak.

„Joj! Pomagajte! Morilci!“

Pomagalo ni nič. Ščuka je poginila, in dvonožca sta jo povečerjalala z veliko slastjo.

„Jutri hočem zopet ribo!“ je odločila dvonožka. „Sadja imam že dovolj.“

Zato je šel dvonožec drugi dan zopet v potok po hrane. Kmalu je zagledal tolsto ribo. A ko je baš hotel, da jo zgrabi, je planila nanjo vidra, pa mu jo je odnesla prav pred nosom.

„O, ti sodrga tatinska!“ se je raztogotil dvonožec in je zamahnil po vidri.

„Kako tatinska,“ je siknila vidra, „ali nisem lovila v tem potoku, ko še ni bilo tebe v teh krajih?“

Dvonožec je pa skočil na breg, pobral debel kamen in ga je vrgel vidri v glavo. Zadel jo je na nos, da se je poredila rdeča kri. Vidra je pobegnila v svoje zakotje, dvonožec je pa ujel drugo ribo in jo je nesel ženi.

In ko je prilezla vidra ponoči iz dupline, je sedela ob potoku opica.

„Vse sem videla,“ je rekla. „Na drevesu sem sedela in gledala, kako te je zadel kamen. Kri je tekla in pordečila vodo v potoku. Tudi mene je že namlatil. Bilo je zaradi jabolk, ki je trdil o njih, da so njegova. Pa v rodu mi je.“

„Da ga le dobim v čeljusti,“ je škripala vidra. „Ampak premajhna sem.“

„Sčasoma uredimo tudi to,“ jo je tolažila opica. „Tudi njega še ukrotimo.“

4. KRI!

Jarko je pripekalo solnce. Zemlja je bila vsa suha in izmučena. Usehlo drevje in grmovje je povešalo listje. Trava je bila kakor požgana. Goved je dobila le še tu pa tam skromen šop. Voda v velikem potoku je bila tako plitva, da so ribe drsale po tleh. Od manjših potokov so se videle le še prazne struge. Živali so šle za senco. Pohajal jim je dih. Smrt je grozila njim in cveticam. Tudi dvonožca sta trpela.

Le kača se je iztegnila na najbolj prisolnčnem kraju. Bilo ji je dobro in všeč.

„Kar pripekaj,“ je rekla solncu. „Sedaj živim.“

Pa je prišumel nekega dne dež.

A to ni bil dež, da bi se mu človek ubranil z dežnikom ali pa da bi se mu za trenutek umaknil pod kozelc. Curelo je izpod neba, kakor da bi sodu izbil dno. Brez konca in kraja, dan za dnem. Po suhem listju je prasketalo in bobnelo, da bi se ne bila čula beseda. Potoki so zopet pri-tekli iz zemlje in so veselo peli svojo pesem kakor nikoli poprej. In zemlja je pila, pila. Skoraj si ni mogla zadosti ugasiti žeje.

Povsod je bilo polno veselja.

Drevje je zopet krepko iztezalo svoje veje. Pognalo je novo brstje. Trava je zelenela. Cvetice so imele v povojih novega cvetja. Daleč je odmevalo žabje regljanje. Ribe so švigale po vodi kakor bliski. Dvonožca sta bila vesela z veselimi.

A deževalo je in deževalo.

Potok je vsebolj plezal na breg proti kolibi. In skozi luknjasto streho je curljalo. V kolibi je bila luža ob luži.

„Otroka zebe,“ je tožila dvonožka.

Kaj, ko bi potok priplezal v kolibo!

Tedaj sta dvonožca sklenila, da se umakneta z otočiča. Pa to ni bilo lahko. Skoraj bi bila ostala v vodi. Tudi travnik onstran potoka je bil ves preplavljen. Bredla sta in nosila otroka drug za drugim. Prišla sta do drevesa, ki se jima je zdelo prikladno za novo stanovanje. Splezala sta nanje. Gosto sta spletla veje in vejice nad seboj. Luknje sta zamašila s travo in z ruševino. In sta imela novo bivališče.

„Tu sem ne pride voda,“ je rekel mož dvonožec. Misлил je, da potolaži ženo.

„Ampak streha ne drži,“ je javkala žena. „Pa otroka zebe in tebe in mene.“

Opica se je pa rogala: „Tako-le je, ko nimata kožuha. Saj sem rekla, da ne bo poštenega konca. Težko vama!“

„Otroka bi bila pitala s črvi in z bubami,“ je rekla slavčica. „Hitreje bi bil rastel. Moji mladiči so že skoraj tako veliki kakor jaz.“

„Nič! V travo bi ga bila postavila. Saj sem jima svetovala tako,“ je ugovarjala ko-

šuta. „Sedaj bi bil otrok že popolnoma samostojen.“

„Sedi nanj, pa mu bo toplo,“ se je oglasila raca.

Dvonožka ni odgovarjala svetovalcem. Otožna je zrla na svojega ljubljence, ki je od mraza drgetal.

„Pravzaprav je paglavec le razvajen. Pol leta je že star, pa se še zmerom drži materinih prsi. Palice mu je treba,“ je modrovala ježevka.

„Hm, kakor si posteljeta, tako bosta ležala. Kdor noče nasvetov, naj si pomaga po svoje.“ Tako je končala pridigo košuta. Nato je odšla. Za njo so odšle druge živali.

Dvonožca sta ostala na drevesu. Dež je padal venomer. Skozi streho je curelo. Otrok je vreščal na vse mehove. „Glej, kako dobro je ovci v kožuhu,“ je rekla dvonožka. „V dežju se pase po travi. Gotovo ji ni mraz. Moje dete pa prezeba.“

Mož ji ni odgovoril. Globoko se je zamislil. Potem je splezal na zemljo. Na razmočena tla je sedel in še razmišljal. Dež je pel svojo popevko, otroče se je drlo na drevesu, ovca se je pa pasla v sočni travi.

V hipu vstane dvonožec, pobere oster kamen in oprezno stopi proti ovci. Da bi se le ne splašila. Še en korak. Nato drzen skok.

„Bee-e! Pomagajte! Ubijalci! — — Umiram!“

Dvonožec jo je udaril s kamenom po glavi. In ker še ni bila popolnoma mrtva, jo je zadavil z rokami, pa jo je odnesel do drevesa.

Tam ji je preparal z ostrim kamenom kožo. Z nohti je razširil zev. Tudi žena je prišla z drevesa, da bi pomagala. Ker z rokami ni šlo zadosti hitro, sta poprijela z zobmi. Med hlastnim delom sta za hipec prenehala in ošinila drug drugega z žarečim pogledom. V očeh se jima je videlo začudenje in neznana naslada.

„Oj, kakšen okus!“ je šepnil mož.

„Nad vse prijeten,“ je pritrčila žena. „Čakaj, najprej zavijem otroka v kožuh, potem bova jedla dalje.“

Dvonožec je pa srkal gorko kri in trgal z zobmi velike založke.

„Tako močen in silen sem, kakor še nikdar. Ko bi prišel sedaj-le lev, bi mu pokazal.“

Zavila sta otroka v ovčji kožuh. Prijetna toplota je objela prezeblo dete. Zaspalo je.

Ostanke mesa sta spravila na drevo in sta se gostila še dolgo. Vsebolj sta čutila, da sta zdrava in krepka. Pozabila sta na mraz in na dež. Bodočnost se jima je videla vsa jasna in lepa.

„Tudi meni bi bil všeč tak kožuh,“ se je domislila dvonožka.

„Dobiš ga,“ je obljubil mož. „Morebiti ubijem žival, ki jima še bolj mehko in bolj toplo dlako. Tudi jaz moram imeti kožuh. Pa tu pod luknjasto streho bi bilo dobro razpeti kaj, da bi ne lilo na glavo. Jutri ubijem še nekaj ovac.“

„Potem jih pojeva,“ se je razveselila žena.

„Tako je,“ ji je pritrdil mož. „Vsak dan si bova privoščila mesa. O, izvrsten domislek je bil to. Ribe se mi že umikajo.“

„Glej, da te ne zaloti nesreča,“ je zaprosila žena.

„Oprezen bom. Jutri pojdem k potoku in poiščem še kakšen prav oster kamen. Ko bi se oni-le izgubil, veš. In pomisli: tak kamen navežem z vitico na konec dolge palice. Tako lahko zadenem ovco izdaleka, iz zasede. To je potrebno, zakaj ovce se me bodo kmalu bale.“

V tem so se bile živali zbrale na travniku, prav tako, kakor one noči, ko sta dvonožca prvokrat spala v tem kraju.

„Dvonožec je ubil ovco!“ je čivkal vrabec in prenašal to vest na vse kraje, čeprav mu je bilo perje od vetra in dežja vse razkozmano.

„Ubil je ovco in kozo in kravo,“ se je drla vrana.

„Kako ubil, ko sem pa tukaj,“ se je oglasila krava.

„Dvonožec je ubil vse živali,“ je šelestel biček v močvirju. „Sedaj ravno žre leva.“

In so bezljale vse živali na travnik, da bi videle, kako in kaj žre dvo-
nožec. Sredi gruče je pa ponosno stal lev:

„Mir! Kakšen trušč je to!“

„Prosim za besedo,“ je kričala opica, pa je visoko molila kazalec desne roke. „Na palmi sem sedela in videla vse. Grozno je bilo.“

„Sicer nisi mnogo prida,“ je rekel lev. „Svoj rod obrekuješ.“

„O, naše sorodstvo je tako oddaljeno, da se ne izplača govoriti o njem. Rekla sem že, da nisem odgo-
vorna za ta dva. Samo sramoto mi delata. Pravim, da sem sedela na drevesu in sem videla, kako je dvo-
nožec zadavil ovco. Videla sem tudi, kako sta jo

z ženo odrla in se najedla gorkega mesa.“

„In to se ti zdi tako strašno?“ se je začudil lev. „Meni je sicer jelenina posebno všeč, a če ni te, snem tudi ovco. Zakaj bi si torej dvo-
nožec ne p voščil mesa?“

„Dovoli, da ugovarjam,“ se je oglasila krava. „Ko smo bili one noči zbrani tu na travniku, sem rekla, da nas spravita dvo-
nožca v nesrečo. Lahko je tebi. Silen si in brez strahu. A tudi tebi bo dvo-
nožec v nepraviliko. Njegova družina se bo razpasla. Požrla bo vse ovce . . .“

„Goved bo pa le še ostala,“ se je grozljivo zarežal lev. Izpod brk so se mu zablisnili beli čekani.

Krava se je oprezno umaknila: „Res, res, tudi mi pridemo na vrsto. Strašno požrešen se mi zdi dvo-
nožec. In tudi drugih je dosti, ki jim diši naše meso.“

„Tisto je že menda prav in res,“ je odgovoril lev. „Ampak preveč mi je strahopetstva. Dajte, pojdimo k dvo-
nožcu, pa se pogovorimo z njim!“

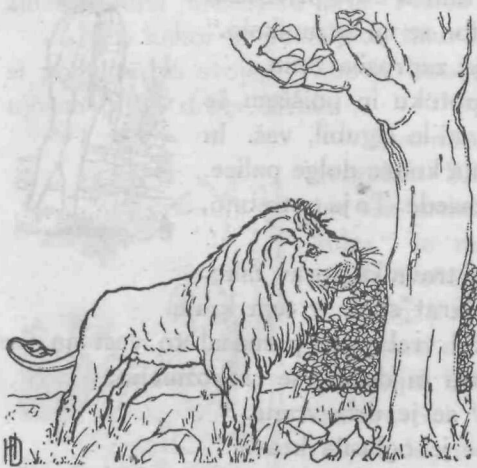
In so šli za opico, ki je kazala pot.

Lev se je ustavil pod drevesom, na katerem sta bivala dvo-
nožca. V širnem krogu so ga obdajale živali.

Posluhnilo so.

Tedaj se je bahaško razčeperil lev in je zarjovel, da je gromko od-
mevalo po gozdu in da je ugriznil strah ves živalski rod:

„Ti, dvo-
nožec!“ Lev je mahal z repom in strmel v drevo. A nič se ni genilo in ne oglasilo.

Še močneje je zaklical lev. Nič!

„To je drzovitost,“ je rekla opica.

„Preveč ovčjega mesa sta snedla, pa sta umrla,“ je ugibal slavec.

„Od preveč bi ne poginila, od premalo pa že,“ je dostavila svinja.

Tretjič je zarjul lev tako silno, da je padel kraljiček z vejice, pa naravnost v žrelo kači, ki je bila pod drevesom. Kača je zaprla žrelo in debelo požrla. Rekla ni nič. Tudi kraljiček ni rekel nič. Zato ni nihče zapazil te dogodbe.

Na drevesu se je prikazal dvonožec. Po bogatem obedu je bil zaspal. Neljubo motenje ga je raztogotilo.

„Kdo me moti v spanju,“ je zakričal.

„Jaz — lev.“

„Lev, naš kralj,“ so spoštljivo pristavile živali.

„Kakšen kralj,“ je vpil dvonožec. „Tu na svojem domu sem sam kralj! Poberi se! Spati hočem!“

„Čujte, čujte! Levu grozi. Ob pamet je, po njem je. Čujte!“ Tako so v strahu šepetale živali.

Dvonožec je pa zgrabil največjo kost, ki mu je ostala pri obedu. Dobro je pomeril in jo je z vso silo zalučal v leva. Zadel ga je sredi čela. Kakor bi pihnil, so zbežale živali. Pisana tolpa je drla preko travnika. Sredi med njo lev — kralj. In rjovel je, rjovel brez konca in kraja.

Dvonožec je pa legel in mirno zaspal do solnca.

Ko se je prebudil, je vstal in splezal z drevesa. Na tleh je ležal pes in glodal tisto kost, ki je zadela leva. Dvonožec mu je dal še eno kost.

„Bodi mi služabnik in prijatelj,“ mu je rekel.

„Bom,“ je odvrnil pes. „Bolj močan si od drugih in bolj prebrisan.“

„Prav,“ je rekel dvonožec. „Za stražnika boš. In na lov pojdeva. Pri meni boš do konca koncev.“

FRAN VAJDA:

Petrolejski vrelni v Medjimurju.

lovenske Gorice se raztezajo med Dravo in Muro do Čakovca. Tam, kjer Slovenske Gorice prehajajo v ravnino, pri vasi Selnici — 12 km severno od Čakovca — so medjimurski petrolejski vrelni. Pa ne smete misliti, da petrolej kar izvira iz zemlje, ampak vrtati morajo po več sto metrov globoke rove v zemljo, da pridejo do njega.

Najprej postavijo do 20 m visok lesen stolp, tik pri stolpu je koliba za stroj in nekoliko oddaljena posebna koliba za parni kotel, ki žene stroj. Kotel mora biti oddaljen, da se ne užgejo gorljivi plini, ki časih prihajajo iz rova. Začetek rova izkopljejo z motiko; nadaljnje kopanje pa vršijo s težkim železnim dletom, ki se dviga in spušča v rov ter s svojo težo drobi kamene plasti. Vešč delavec ga neprestano vrta, da nastane okrogel rov. V rov prilijejo vode, da se iz zdrobljene zemlje napravi luža, ki se potem s takozvano „žlico“ dvigne iz rova in izlije v pripravljeno jamo zraven stolpa. Ta „žlica“ je več metrov dolga cev, na spodnjem koncu ima ventil (zapor), ki se odpira na znotraj. Ko se cev spusti v lužo, se ventil odpre, cev se napolni z lužo, ki s svojo težo zapre ventil, ko se cev zopet dvigne.

Da se rov zopet ne zamaši, se potisne vanj močna železna cev. V tej cevi se vrši nadaljnje delo, v njej se dviga in spušča dleto, da se rov nadaljuje v premi črti navzdol. Čim dalje napreduje rov, tem dalje se spušča cev. V prvo cev od zgoraj privijejo drugo in tako dalje. Od izkopane zemlje se v rednih razdaljah (po dva in dva metra) shrani vzorec, iz teh vzorcev spoznajo plasti zemlje.

Najvažnejše in najtežje je zapiranje vode. Pri vrtanju se pride v plasti z izvorno vodo. Ta voda se mora zapreti, sicer bi tekla ob zunanji strani cevi in bi prišla spodaj med petrolej. Voda se zamaši s cunjami in prejo, ki se stisne pod cev. Ta cev se zdaj ne more dalje porivati v zemljo, da se zapor vode ne zrahlja. Vzamejo ožje cevi, jih spustijo v prejšnje, in v teh se vrši nadaljnje delo. Če pridejo do nove plasti vode, se zapiranje ponovi. Tako dobimo časih zgoraj po trojne cevi drugo v drugi. Zato začno vrtanje s širokimi cevmi.

Ako imajo vrtači srečo, pridejo končno do petroleja. Ta se nahaja v peščenih plasteh, ki so prepojene z njim. Petrolej se zbira v spodnjem koncu cevi, in od tam ga črpajo s sesalkami ali pa vlačijo z „žlicami“. Casih se tudi zgodi, da plini potisnejo petrolej v cevi kvišku, da sam pri-

teče na vrh. V Galiciji je nekoč privrelo toliko petroleja, da so plačevali tistim, ki so ga odvažali; v Kavkazu pa je preplaval vso dolino in napravil ogromno škodo.

Seveda ne gre vedno tako gladko. Dostikrat se zlomi eden od železnih drogov, na katerih visi dleto, ki vrta. Potem se začne „inštrumentiranje“. Treba je posebnih priprav, da potegnejo iz zemlje tisti del, ki je ostal spodaj, da se more zopet dalje vrtati. Časih je večtedensko „inštrumentiranje“ brez uspeha. Potem morajo rov pustiti in začeti drugi rov. Zato je vrtanje petroleja časih jako drago. V Selnico je nekoč prišel podjetnik z dvema milijonoma, zainštrumentiral pa je vse imetje.

Petrolej je nastal iz živalskih, večinoma ribjih teles, ki so zakopana pod zemljo v ogromnih množinah. Zato se nahaja na robu gorovja na kraju velikih ravnin, ki so bile pokrite z morjem; v Galiciji na severnem robu Karpat, v Rumuniji na južnem robu Karpat, ob Kavkazu in tudi v Medjimurju in v Hrvatski, kjer zadnji griči Alp prehajajo v Dravsko ravnino.

V Selnici so petrolejski vrelci manjše vrednosti. Vrtajo že kakih 30 let. Na sled so prišli petroleju — tako domnevamo — po nekih smolnatih vrelcih pri vasi Peklenici, 6 km vzhodno od Selnice. Tej smoli pravi ljudstvo „peklo“ in jo uporablja kot mažo proti konjskim garjam ter kot kolomaz. Tla okolo teh smolnatih vrelcev izgledajo kakor asfaltirana (tlakovana z asfaltom).

V Selnici so vrtale razne družbe. Najbolj po načrtu so delali Angleži, ki so na raznih mestih izvrtali rove do 800 m globoke, da so preiskali zemeljske plasti. Pred prevratom je vrtal neki žid Singer, katerega najemnik je med vojno izžemal ljudstvo. Selniški petrolej je jako lahek in za silo uporaben brez tvorniškega prirejanja. To je najemnik izrabljjal in prodajal ljudem prirodni petrolej jako drago za živila: po 30 jajc ali celo gos za liter. Ob prevratu v novembru 1918 so Medjimurci v napačnem umevanju svobode razdejali vse delavnice in stroje pri petrolejskih vrelcih, rove pa zasuli s kamenjem in železjem. Ko je Narodna vlada prevzela upravo v Medjimurju, je dala popraviti, kar je bilo mogoče, in je vrtala v državni upravi. Delo se je začelo marca 1919. Nekatero rove so popravili, nekaj novih so izvrtali in dobili so toliko petroleja, da so se poplačali vsi stroški za draga popravila. Do konca julija 1920 so dobili 66 ton petroleja.

Vseh rogov je do konca leta 1920 bilo 55, Singer jih je izvrtal 31, Angleži 18 in naša državna uprava 6. Sedaj dobivajo petrolej iz 10 rogov, drugi so pokvarjeni ali opuščeni, ker so jih izčrpali. Petrolej se nahaja v različnih globinah; rov števil. 9 je globok 95 m, drugi po 130 m, zopet drugi po 170 m, nekateri opuščeni pa po 800 m. Eden od zadnjih je dajal dnevno 7000 kg. Globokih rogov zdaj ne morejo delati, ker ni primerne

materiala. Za upešno delo bi morali poznati vse dosedanje rove, načrti pa so v Budimpešti, kamor je prej Medjimurje spadalo. Da bi vrtanje bilo dobičkanosno, dokazuje dejstvo, da se Angleži in Američani zanimajo za Selnico.

Pridobljeni petrolej pošiljajo v čistilnico (rafinerijo) v Dravograd, kjer poleg čistega petroleja dobivajo iz njega bencin in vazelin.

Zvončki.

*Pa so rekli, pa so rekli,
ko so priskakljali
tja na griček, na vršiček
zvončki mladi zali:*

*„Čudo božje, vse še spančka:
dajmo, no, prijateljčki,
pa jim, pa jim zaigramo
budnico pomladnih dni!“*

*In so jeli in vzdrhteli
z grička šumnih, solčnih lin
so v dolino gtaski bajni:
cin, cin, cin - gel, klin - gel, cin!*

*In iz postelj in iz okenc
in iz rosne travice
so pokukale zvedavo
rozic drobne glavice.*

*In so vzrle solnček zlati
in so čule ptičkov glas.
„Jojme, vstančkati bo treba,
zdaj vesel je, pisan čas!“*

*Ljubko so se nasmehljale,
vase vpile dih poljan,
brž iz postelj poskakljale
vun v svobodo, v beli dan!*

*Da ste videli škrjančka,
kak lepó jih je pozdravil,
dražestno se jim poklonil,
z zalo pesemco proslavil . . .*

*Da ste videli metuljčka,
kak gorkó jih je poljubil,
kak se čmrlj je godrnjavček
v njih objemu ves izgubil . . .*

*In ta vetrček poredni,
kak se k njim je pridobrikal,
jih pobožal, jih zazibal,
bližal se in spet odmikal . . .*

*Popje je razgalil grm,
da zacvel je — solčni kres;
vstal je z glorio ovenčan
maj in vzpel se do nebes.*

*Ves zamaknjen vanj in v solnce
starček je roké razpel —
po minuli je mladosti
hrepeneče zaihtel:*

*„O, mladost, mladost ti mila,
pridi, daj se mi objeti!“ —
A je znal, da zanj umrla,
že pred davnimi je leti . . .*

*Kimajo prebeli zvončki,
kot pozvanjali bi k nebu. —
Morda to mrtvaški zvončki
so k njegovemu pogrebu?*

Miroslav Kunčič.

M. HOČEVAR:

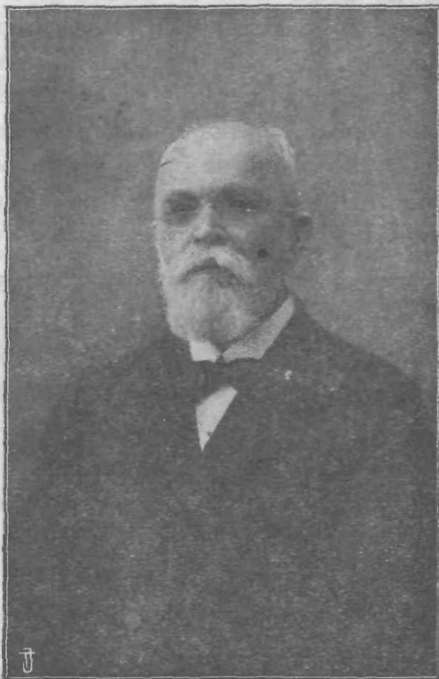
K osemdesetletnici profesorja Maksa Pleteršnika.

ne 3. decembra 1920 je slavil naš najstarejši pisatelj, profesor Maks Pleteršnik v Ljubljani, svojo osemdesetletnico.

Slika nam kaže tega za slovenski narod prezaslужnega moža, ki ga moramo zaradi njegovega plodonosnega delovanja vsi poznati in spoštovati.

Rojen je bil dne 3. decembra l. 1840 v Pišecah, prijazni vasici sredi vinorodnih goric v okraju Brežice blizu hrvatske meje. Ljudsko šolo je obiskoval v Pišecah, gimnazijo pa v Celju od l. 1851—1859. Na Dunaju je dovršil vseučilišče l. 1863 ter postal profesor. Služboval je kot profesor na gimnazijah v Mariboru, Celju, Gorici, Trstu in Ljubljani. Leta 1900 je stopil v stalni pokoj.

Njegovi mnogobrojni učenci, ki posedajo že danes širom naše domovine odlična mesta, se ga s hvaležnostjo spominjajo. Ni pa bil Pleteršnik samo odličen profesor, ampak tudi jako delaven pisatelj. Pisal je veliko v

razne leposlovne in znanstvene liste. Največje Pleteršnikovo delo je pa njegov „Slovensko-nemški slovar“, ki je izšel l. 1894. v dveh debelih, 1861 strani broječih knjigah na stroške pokojnega ljubljanskega knezoškofa Antona Alojzija Wolfa.

Prof. Pleteršnik je zbiral in urejeval celih 15 let tisoče in tisoče slovenskih besed, jih razvrstil po abecednem redu in sestavil tako obsežno, temeljito in znanstveno delo, da nas zavidajo za njega vsi Slovani. Pleteršnikov slovar je za nas Slovence velik, neizčrpen zaklad čistega in pravilnega jezika in dokaz njegovega ogromnega bogastva. Kakor nam je naš veliki pesnik France Prešeren, ki je bil rojen tudi 3. decembra, pokazal s svojimi večno lepimi pesmimi vso lepoto in blagoglasje našega materinskega jezika, tako nam je prof. Pleteršnik odkril s svojim slovarjem vse bogastvo in veličino našega milega slovenskega jezika. Tretji december je za Slovence srečen dan, ker nam je dal taka moža, kakor sta Prešeren in Pleteršnik.

Prof. Pleteršnik je vkljub svoji visoki starosti še vedno živahno delaven za slovensko slovstvo. Že dolgo vrsto let nabira in ureja slovenska krajepisna imena. To je zopet delo, ki zahteva veliko vztrajnosti in neizmerne potrpežljivosti, ki je ima on dosti, kar je najbolj dokazal s svojim slovarjem.

Za velike zasluge, ki si jih je pridobil prof. Pleteršnik za ves slovenski narod, je postal častni meščan mesta Ljubljane in častni član Slovenske Maticе. Živi večinoma v Ljubljani, le nekaj mesecev v letu prebije na svojem rojstnem domu v Pišecah. Naj živi in deluje prof. Pleteršnik še mnogo let zdrav in čil v prid vsemu slovenskemu narodu!

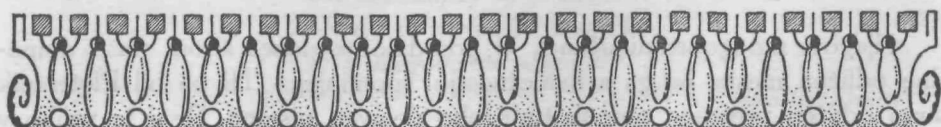
Rudarjev sinček.

*Od zore pa do mraka
se trudi oče moj,
v podzemskih rovih koplje,
da vre mu s čela znoj.*

*On hoče, da obleko
in črevlje jaz dobim,
da vsak dan hodim v šolo
in pridno se učim.*

*Ko pa nekoč dorastem,
porečem mu v obraz:
„Zdaj, oče, ti počivaj,
zaté bom delal — jaz!“*

Janko Leban.

JANKO LEBAN:

Red in snaga v vseh stvareh!

otov Janez je bil dvanajst let star, ko sta mu umrla oče in mati. Huda bi se mu bila godila, da ni imel strica, ki je ljubeznivo poskrbel zanj. Zato mu ni bilo treba trpeti nikakega pomanjkanja. Dobri stric je imel sorodnika Hribarja, ki je bil uradnik v mestu. K temu je poslal Janeza v odgojo. Misлил si je: V mestu so dobre šole, in pod nadzorstvom gospoda Hribarja bo Janez kar najbolje uspeval. Gospod Hribar je bil sicer dober človek, vendar pa strog mož, ki je posebno sovražil nered v vsakem oziru. Ob tem je bil sam vzor rednosti in čednosti. Če je kdaj vzel knjigo iz omare, jo je potem, ko jo je prebral, položil zopet na isto mesto, odkoder jo je vzel. Palico je imel v določenem kotu v sobi. Prišedši z izprehoda, jo je postavil zopet tja, kjer je bila prej. In tako je imela vsaka reč v Hribarjevem stanovanju svoj določeni kraj. O polnoči v temi bi tipaje našel vsako stvar.

Ko je Čotov Janez prišel h gospodu Hribarju, ga je ta ljubeznivo poučil: „Red v vseh stvareh, ljubi moj! Poleg tega seveda tudi — snaga! Po redu in snagi lahko spoznaš, koliko je vreden oni, ki prebiva v sobi!“

Janez je seveda trdno obljubil, da se bo držal teh navodil. Red in snaga je res lepa reč! Seveda samo ob sebi to ne prihaja. Knjiga ti ne pojde sama v omaro, če je sam ne položiš tja, klobuk ne bo visel na določenem klinu na obešalu, če ga sam ne obesiš tja i. t. d. Treba se je potruditi. Toda uprav trud ni Janezu dišal. Bil je tiste vrste človek, ki vsako delo rad odlaša.

Jutri, jutri, le ne danes, pravi vedno leni Janez . . .

Minilo je bilo nekaj mesecev, odkar je Janez živel pri gospodu Hribarju. Kar se nekega dne pojavi njegov stric v stanovanju ter vpraša po svojem nečaku.

„Hodi z mano!“ je dejal gospod Hribar svojemu sorodniku. In odvedel ga je v prvo nadstropje v Janezovo sobo. Dečka baš ni bilo doma.

O, kak nered je vladal v sobi! Zrcalo počeno, knjige vse razmetane, čepica v enem kotu na tleh, slamnik ves zmečkan v drugem kotu! In prahu, prahu — koliko ga je bilo. Prst na debelo je ležal po mizi in po drugih predmetih! Žalostna slika stanovanja lahkomiselnega zanikrneža!

Janezov stric žalosten sklene roke. „Žalostna slika zares!“ dahne, „vendar še nisem izgubil vsega upanja. Marsikdo, ki je bil v mladosti nereden, se je popravil v poznejših letih!“ —

„Gotovo, gotovo, le priučiti se je moral rednosti.“

„Kaj storiti?“ povpraša posestnik.

„I kaj drugega, kakor Janeza trdo prijeti, dokler je še čas. Pojdiva oba takoj na delo. Janez ravnokar prihaja domov. Evo ga, baš je stopil na vrt.“

Oba moža stopita nizdol, idoč Janezu naproti. Že po hladnem stričevem pozdravu je Janez zaslutil, da ga ne čaka nič prijetnega. Poparjen je bil pa popolnoma, ko mu prične stric resno govoriti na dušo, svareč in preteč: „Bil sem v tvoji sobi ter videl kako ‚lepo‘ imaš tam! Povem ti resnico: Se enkrat naj najdem tam tak nered in nesnago, potem bo druga pela! Ne bom več skrbel zate, in vinarja ne dobiš nikoli več od mene!“

Gospod Hribar je pritrjeva je kimal z glavo: „Prav govori stric! Janez, še je čas; poboljšaj se!“

Solze so stopile dečku v oči in s tresočim glasom je obljubil, da se bo odslej poboljšal.

In Janez je obljubo tudi izpolnil! Izprva mu je bilo težko, a polagoma se je le priučil in privadil reda in snage. Gospod Hribar je radosten opazoval dečkovo izpremembo. Janez se je odslej rad mudil v svoji sobi, kjer je bilo vse v redu in snažno. V taki sobi se je pridno učil in je v šoli kar najbolje napredoval.

Nekega dne pride Janez iz šole domov, gospod Hribar mu prijazno reče: „Le pojdi gor v svojo sobo, obisk imaš!“

„Kdo je prišel?“ vpraša deček.

„Le pojdi v sobo, boš videl,“ odgovori smehljaje se gospod Hribar.

Hitro zleti Janez po stopnicah v prvo nadstropje in tam zagleda v svoji sobici dobrega strica! Ta se je bil v tem že prepričal o redu in snagi v sobici, pa tudi gospod Hribar mu je že poprej vse povedal, kako se je Janez poboljšal. Ni čuda torej, da je njegovo lice od veselja kar žarelo, ko je vstopivšemu dečku poprožil roko, ga stisnil na svoje prsi ter zaklical: „No, Janez, zdaj te imam rad! Pošteno si držal svojo besedo! Zato pa imaš pri meni odprto srce in roke! Poskrbeti hočem za nadaljnjo tvojo vzgojo, da postaneš kdaj kaj prida mož, koristen član človeške družbe!“ —

Globoko ganjena sta se poljubila stric in Janez. Deček je bil vesel, da si je z redom in snago zopet pridobil stričevo naklonjenost in je tako zaupno smel zreti v veselo bodočnost. Janez je vztrajal na dobrem potu. Bil je od dne do dne pridnejši, skrbeč za red in snago. Vztrajno delo ga je veselilo. Vse šole je dovršil z odliko in danes je v mestu imeniten pro-

fesor, ki svoje učence navaja in bodri tudi na red in snago, zatrjuje jim, da „red in snaga sta Bogu in ljudem draga“.

Ko sedi profesor Janez sedaj v svoji čedni sobi za pisalno mizo, se večkrat hvaležno spominja svojega dobrega strica in gospoda Hribarja. Oba že počivata v hladni zemlji, a on blagoslavlja njiju spomin! —

Komar.

*Bil pajek mrežo je razpredel,
tenkó kot svilnat robec bel,
na cvetko pa komar je sedel
ter gledal pajka je vesel.*

*Razmahnil že je svoja krila,
da k pajku bi poletel gor,
zaman ga muha je svarila:
„V pogubo greš, ne bodi nor!“*

*„Zleteti skozi mrežo zame
nevarno in težavno ni!...“
In — frr!... A že ga pajek vjame
in dobro z njim se pogosti...“*

Janko Leban.

Klicar sreče.

*Iz svetovnega požara
dom svoboden vstal je nov;
vsi v edinstvu zanj delujmo,
da bo srečen slednji krov!*

*Minejo naj vsa sovraštva,
sloga novoletni dar
bodi vsem Jugoslovenom —
sloga sreče je klicar!*

Andrej Rapč.

Misel s Kosovega.

*Ko gledala je ljudsko bol,
z višav je splavala nizdol...*

*„Še hrum in šum sovražnih trum
domovje stresa moje
in kliče na poboje.*

*Nazaj ne vrnem prej se spet,
da raj domovja bo otet.“*

*Dajala borcem je pogum,
njih srca napolnila,
dom sveti je rešila!*

V. Klanšek.

JANKO LEBAN:

Nagajivi Zdenko.

rtičarjev Zdenko je bil — dasi komaj dvanajst let star — nagajivec, da mu ga ni bilo para v devetih farah. Take je časih uganjal, da človek res ni vedel, bi se li nanj jezil ali se mu smejal. —

Nekega večera je sedela pri Skalarjevih vsa družina okrog mize. Uprav so bili povečerjali. Stara mati je sedla zopet za kolovrat, otroci in starši pa so ostali za mizo ter se zaupno razgovarjali. Govor se je sukala baš o vražah in o strahovih. Oče Urban je bil pripovedoval veselo zgodbo o strahovih, zaradi česar so se otroci vsi glasno smejali. Toda to ni trajalo dolgo. Hipoma utihne smeh — zadaj na hišo je nekaj močno udarilo, da so okna zašklepetala in bi podobe skoro bile padle s stene. Otroci se prestrašeni spogledajo, in tudi vsem drugim je strah legel na srce. Stari materi je vreteno padlo iz roke in tresla se je kakor šiba na vodi. Gospodar Urban se naposled ojunači. Stopi v vežo; a tam ne zasledi nič sumljivega. Povrne se v sobo. Toda toliko, da sede k mizi, zopet nekaj počí ob steno. Zdaj šine oče bliskoma v vežo, a tudi takrat ni mogel v temi ničesar zaslediti. Ko pa v tretje udari ob steno, si oče prižge svetilnico, obleče gorko suknjo, zagrabí gorjačo ter hiti vun, da se uveri, kaj straši. Otroci in žena pricaplajo za njim, dasi v strahu. Oče Urban posveti s svetilnico na vse hišne strani. Tedaj opazi zunaj vrv, ki je visela z zida. Ob koncu ji je bila pritrjena vrečica. Sname vrv ter v vrečici najde debel kamen. Nagajivec je sedel na visokem drevesu, ki je raslo poleg hiše, ter je z motvozom k sebi privzdigoval vrv z vrečico ter potem vso to pripravo zaganjal ob hišni zid. Od tod tisti udarci.

„Kje je nagajivec?“ vprašajo otroci.

„Ta je že podplate pokazal. Ko sem se oblačil, je najbrže zlezal z drevesa ter izginil od tod. Gotovo je bil to Frtičarjev Zdenko, saj ga poznate malopridnika,“ odgovarja Urban.

In tako je tudi res bilo. Zdenko je bil jezen na Skalarjeve. Ovadili so bili namreč gospodu učitelju dečka zaradi neke njegove hudobije, za kar ga je gospod učitelj v šoli precej ostro kaznoval.

Kajne, to vam je bil Frtičarjev Zdenko malopridnik prve vrste! Toda povedati vam hočem še nekaj njegovih nečuvenih činov!

Nekdaj je gospod učitelj v šoli izpraševal otroke v čitanju. Otroci — dečki in deklice — so stali okolo gospoda učitelja. Vsak je bil zamaknjen v berilo in ko je prišla vrsta nanj, je gledal, da bi čital kar najbolje. Zdajci deklica hudo zakriči, tako da učenci in gospod učitelj prestrašeni pogledajo, kaj je. Še preden je mogel gospod učitelj stvar preiskati, stopi pred njega učenka, tožeč: „Frტიčarjev Zdenko mi je žabo vtaknil za vrat.“

Gospod učitelj prime žabo ter jo nese na šolski vrt; Frტიčarjev Zdenko pa dobi ukor in zapor. To mu je bilo plačilo za nagajivost. A čujte dalje!

Nekega zimskega dne proti večeru so se otroci sankali po zmrzlem potoku. Bilo je precej temno, zakaj mesec se je skrila za oblake. Zdajci priteče otrok k svojim tovarišem ter boječe izpregovori: „Glejte, kaj je tamkaj ob grmovju!“ Otroci pogledajo tja. Nekaj črnega, grbastega se je valjalo po tleh. Preplašeni vsi obstoje. Zdaj slišijo nekako momljanje od ondot in — o, groza! — „žival“ začne lezti po vseh štirih proti otrokom. Presunljiv krik se zasliši, in otroci se jokaje razprše na vse vetrove. Zasopljeni prihite na svoje domove. Nekateri so se zvijali od samega strahu. Kaj pa je bilo? Morda je medved prilomastil iz hoste? Kaj še! Frტიčarjev Zdenko se je preoblekel v očetov kožuh ter je tovariše strašil kot „medved“, lezoč po vseh štirih na tleh. In porednež se je še grohotal, kako je ugnal bojzljivce! —

No, naposled pa je bila mera Zdenkovih porednosti polna, in malo-pridnika je zadela huda, a pravična kazen.

Poslušajte, kako je to bilo!

Pri Mlinarjevih so imeli krasen vrt in v njem več leh nasajenih z najlepšimi kumarami. Gospodar, Mlinarjev Grogga, je silno rad imel kumare. Le to ga je žalilo, da mu je nekdo najlepše kumare kradel. Zato na vrtu postavi kol s sledečim napisom: Prepovedan je vstop na vrt!

Frტიčarjev Zdenko je bral ta napis in takoj je sklenil v svoji nagajivosti, da „jo Mlinarju skuha“. Nekega večera zleze skozi vrzel na Mlinarjev vrt, da bi si tam nabral najlepših kumar ter jih odnesel v vrečici domov. Potem je hotel odnesti tudi kol z napisom ter se smejeti Mlinarju v pest. Izrval je kumaro za kumaro. Ko je pa hotel odtrgati veliko kumaro, zadoni strel v nočno tišino. Zdenko zakriči ter hoče vstati, a kmalu omahne zopet na tla: šibra mu je bila prodrla v nogo. Na njegov krik prihite ljudje in najdejo ranjenega — tatiča! „Torej ti si bil tisti uzmovič, ki mi je kradel kumare? Vidiš, zdaj si jo pa skupil!“

Zdenko je ječal v bolečinah ter je prosil, naj ga nesejo domov. To se je tudi zgodilo. Lahko si mislite sramoto in žalost ubogih Zdenkovih

staršev! Naznanili so sicer Mlinarja sodišču, ker nihče si ne sme sam delati pravice in na ljudi se ne sme streljati kakor na zajce. Mlinar je bil torej obsojen na denarno globo; toda Zdenkova kazen je bila mnogo občutnejša, ker je moral trpeti bolečine. To pa vam povem: Ta nesreča je Zdenka izmodrila! Ko je ozdravel, je bil ves drug človek in nič več se mu ni ljubilo nagajati ljudem. Poboljšal se je. In lahko vam zaupam, da je danes pošten in spoštovan mož.

Nagrobnica.

Zbogom ti, prijatelj mili,
zbogom, ljubljeni nam brat,
solzica v oko nam sili,
zbogom, zbogom zadnjikrat!

Ni še dolgo, v našem krogu
zdrav si bil še in vesel;
večni sen zdaj spavaš v Bogu,
hladni grob te je objel.

Zbogom, duša plemenita,
vidimo se kmalu tam,
kjer nam trajna sreča svita,
radost večna sije nam!

Janko Leban.

Ptički so vznemirjeni . . .

Ptički so vznemirjeni.
„Kje je zarja mlada?
Kje se njen škrlat mudi?
Nima nas več rada!“

Ona pa žarečih lic
vžge se na obzorju,
potopi broj rož in ptic
v svojem zlatem morju.

Ptički so pomirjeni;
zažgolé v zahvalo
pesem čarnokrasnih dni . . .
Kaj si vztrepetalo,

o, srce, zakaj, zakaj? —
Hrepenenje milo,
neutešeno dozdej,
spet se je zbudilo . . .

Miroslav Kunčič.

Vam, mladi rodoljubi!

Na dan narodne svobode, ko je ves jugoslovenski narod praznoval svoj največji dan, vas je pozvala „Jugoslovenska Matica“, da v proslavo naše svobode darujete za brate pod tujim jarmom.

Celotno ste se odzvali pozivu in položili iz svojih skromnih sredstev tisočake na oltar za domovino preganjanih. V imenu trpeče mladine tam preko naših sedanjih mej, kakor tudi v svojem imenu vam izreka „Jugoslovenska Matica“ svojo najtoplejšo zahvalo.

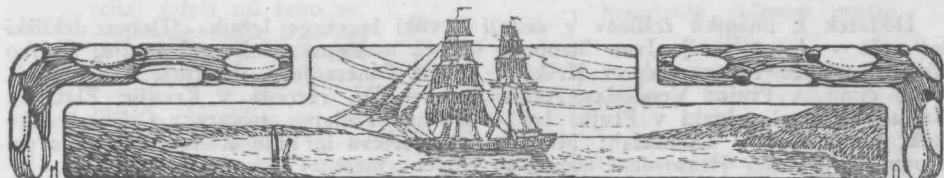
Narodni praznik je zasluga vaših očetov, njih dela in njih trpljenja. Na vas je, da bomo ta pomembni in razveseljivi dan praznovali tudi v bodoče v sreči. S svojimi raznimi darovi ste pokazali, da ste vredni sinovi svojih očetov, zato čast vam!

Dokazali pa ste tudi, da je upravičen naš up na vas, ker ste se izkazali kot požrtvovalni in nesebični rodoljubi.

S svojimi darovi ste stopili v vrste narodnih bojevnikov. Ostanite zvesti tej plemeniti misli in ne dajte se preplašiti niti od nevarnosti, niti od nasprotij! V boju se izkaže moč, v nevarnosti vaša zvestoba.

„Jugoslovenska Matica“ upa na vas, računa na vašo pomoč. S svojo zgodnjo požrtvovalnostjo ste zbudili naše nade v sebe, in tudi zato: hvala vam!

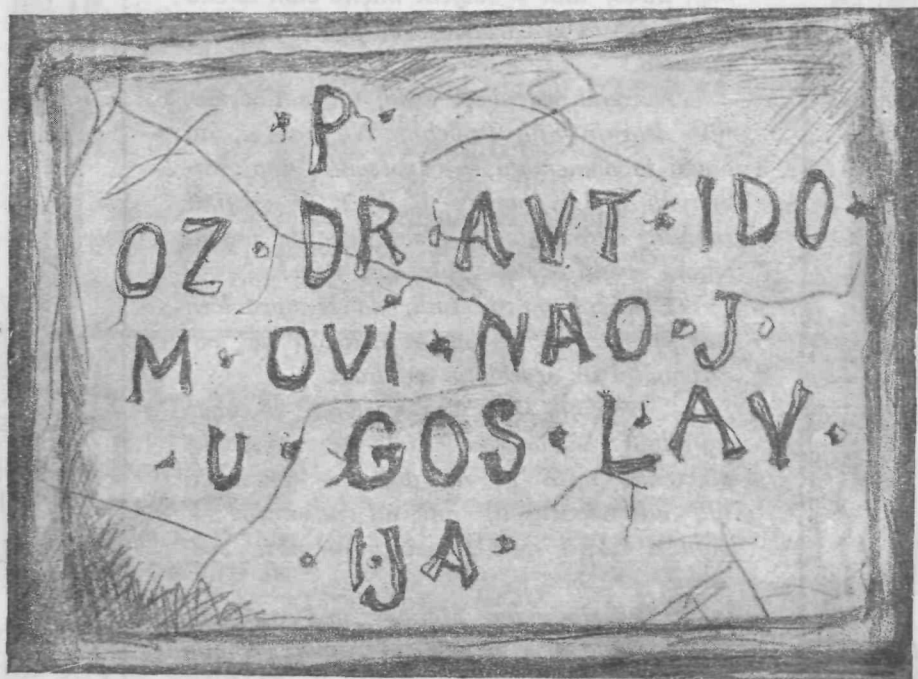
Na delo za svobodo!

Tajinstveni napis.

Priobčil G. S.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Dodatek k imeniku rešilcev v zadnji številki lanskega letnika (Dober dekliški glas seže v deveto vas): Ivan Stropnik, učenec meščanske šole v Šoštanju; Svetko Lapajne, učenec IV. razreda v Krškem; Milena Omerzujeva, dijakinja I. a razreda realne gimn. v Ptuju; Venčeslav Ažman, učenec IV. razreda v Kranju; Zlata in Vlasta Košarjevi, učenki v Ptuju; Ivo in Zdenko Poljanec, učenca v Celju; Stanko Skok, gimnazijec v Domžalah; Martina Kunaverjeva in Fran Kunaver na Selu pri Zirovnici; Gvidon Hrašovec, učenec v Novem mestu.

Vapaj.

(Istarski guzlar.)

Ob drugi obletnici narodnega ujedinjenja.

Zmerno.

Uglasbil Ferdo Juvánek.

1. O - vam' o - va - mo pre - ko pla - ni - na do - dji - te, bra - čo,
2. O - vam' o - va - mo na kr - va - va br - da Go - ri - ca zo - ve

do - ne - ste spas. Maj - ke je Sla - ve još dje - do - vi - na,
ju - nač - ki rod. Slo - bo - du tra - ži iz jar - ma tvr - da,

do - kud uz So - ču spu - šta se Kras. spu - šta se Kras.
o - va - mo hi - tro u - pra - vi - te hod. pra - vi - te hod.

Celotno besedilo te pesmi (9 kitic) smo priobčili na 249. strani lanskega letnika. Danes prijavljamo njen značilni napev, ki se naj razlega po vsej naši zemlji kot klic naše skupne narodne bolečine, kot visoka pesem našega neomajnega upanja, da junaška sreča bodočnosti združi v Jugoslaviji nas vse, ki smo sestre in bratje po krvi, jeziku in mišljenju! Naši zaslužnjeni rojaki na ugrabljenem ozemlju nam neprestano ponavljajo krepke besede istarskega guzlarja: „Slobodna braća naša su nada — donijet slobodu njihov će mar.“ — Bratje in sestre, čujmo ta klic in se pripravljajmo na rešitev svojih nesrečnih rojakov!

Iskrice.

I.

(Po Bürgerju.)

Če jezik te strupen grdi,
tedaj tolaži mi tako se:
Najslabše sadje tako ni,
ki ga objedajo mi ose!

II.

O, ne obljublaj mi nikar,
če veš, da spolnil mi ne boš,
najžalostnejša to je stvar,
če kdo ostane — figamož!

III.

(Po Lenau).

Kaj sreča tvoja je, srcé?
Le hip, ki komaj se rodi,
za vedno spet se potopi
v brezdanje večnosti morjé.

IV.

V Boga zaupaj, vedi: Bog
pomagal ti bo iz nadlog!

V.

Boljša ko cekinov pest
mirna je in dobra vest.

VI.

Več kot srebro in zlató
vredno zdravo je teló!

VII.

Kdor ni lenuh
ima svoj kruh.

VIII.

Vsaka dobra stvar
od Boga je dar.

IX.

Jezik jih ubije več
nego li na vojni meč.

X.

Lepi mesec maj
zemeljski je raj.

XI.

Vinarju dokladaj vinar,
kmalu boš imel goldinar.

XII.

Kogar muči glad,
sok bi jedel rad;
če pa človek lačen ni,
še meso mu ne diši.

XIII.

Svete vere luč
do nebes je ključ.

XIV.

Zapomni si, otrok:
Po smehu pride jok!

XV.

Slovenec naj se vsak zaveda:
Sladká je materna beseda
in ljub in mil je rojstni kraj,
oboje ljubi vekomaj!

Janko Leban.

Luka Svetec.

V prijazni Litiji je dne 21. januarja 1921 umrl notar Luka Svetec v 95. letu svoje dobe — starosta slovenskih rodov ljubov, ki je že leta 1865. sanjal o ujedninjenju vseh jugoslovenskih plemen. Sreča mu je bila toliko prijazna, da je Svetec v 93. letu starosti videl uresničene svoje mladostne sanje — ustanovitev Jugoslovanske in slovanske prosvetne ustanove. Gojil je prijateljske vezi z vsemi znamenitimi možmi vseh Slovanov svoje dobe — ni poznal nobene plemenske ali verske razlike; temveč je vse Slovane sploh in vse Jugoslovane posebe objemal z enako ljubeznijo velikega rodoljuba in Slovana! Umrl je v Djakovu dne 8. aprila 1905, star 90 let. — Slava njegovemu spominu!

čakajo v bližnji bodočnosti. — Bodi odličnemu in požrtvovalnemu rodoljubu lahka zemlja slovenska!

Obrt in trgovina v radovljiškem okraju.

Pod tem naslovom smo v zadnji številki lanskega letnika priobčili na straneh 260 do 266 spis, ki ga danes dopolnjujemo s temi dodatki: Na Koprivniku stoji še sedaj edini mlin na veter v Sloveniji. — Prvi koprivniški župnik in prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik je v letih 1793 do 1797 tamkaj »duše pasel«, kakor piše sam. Svojo faro je Vodnik imenoval po sosedni vasi Gorjuše. Preprosto ljudstvo na Bledu še danes govori in pozna le Gorjuše, a Koprivnika nič kaj ne poznajo. Valentinu Vodniku so na župnišču vzdali spominsko ploščo z napisom:

Rodila me Sava,
Ljubljansko polje,
navdale Triglava
me snežne kopé.

V zadnjem času so začele v radovljiškem okraju delati pletilje s stroji. Na stroje pleto nogavice, rokavice, jopice v Radovljici, na Javorniku in Zgošah. — Pred vojno je v tem okraju izdelovalo skoro v vsaki fari nekaj deklet — idrijske čipke. Vojna pa je to obrt zamorila. Gotovo pa se v kratkem zopet poživi in še bolj razširi. Dekletom bo donašala obilo cvenka!

Josip Korošec.

Josip Juraj Strosmajer.

Dne 4. februarja 1921 je minilo 106 let, kar je bil rojen v Osijeku biskup djaškovski — Josip Juraj Strosmajer, ki smo njega življenje in delovanje natančneje opisali že v II. letniku »Zvončaka«. — Josip Juraj Strosmajer je v Zagrebu osnoval akademijo znanosti in umetnosti ter dragoceno galerijo slik. V Djakovu pa je dal sezidati veličastno cerkev, ki ostane trajen spomenik njegovega slavnega vladikovanja. Z radodarno roko je Josip Juraj Strosmajer podpiral vse jugoslovanske in slovanske prosvetne ustanove. Gojil je prijateljske vezi z vsemi znamenitimi možmi vseh Slovanov svoje dobe — ni poznal nobene plemenske ali verske razlike; temveč je vse Slovane sploh in vse Jugoslovane posebe objemal z enako ljubeznijo velikega rodoljuba in Slovana! Umrl je v Djakovu dne 8. aprila 1905, star 90 let. — Slava njegovemu spominu!

Čislani gospod Dodopoljski!

Sedaj Vam pišem prvič, ker šele letos dobivam »Zvončka«. Hodim v IV. razred ljudske šole v Gornji Radgoni. Jako rada se učim. Imamo dobrega učitelja. Stara sem 12 let. Jako mi ugaja Vaš list. Hodim tudi k sokolskemu naraščaju te lovadit. Kmalu bomo s součenkami kot telovadke nastopile pri Sv. Juriju. Prosim, priobčite tudi moje pisemce v svojem koticčku!

Z odličnim spoštovanjem

Onorata Zornadova,
učenka v Gornji Radgoni.

Odgovor:

Ljuba Onorata!

Ne povem Ti nič novega, ko pravim, da z učenjem koristiš sama sebi. Tega ni treba poudarjati Tebi, ker sama trdiš, da se rada učiš. Govorim pa o tem zaradi tega, ker se vendarle utegne dobiti kak koticčkar, ki misli, da je šola in učenje — peto kolo!

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Oprostite, ker Vam po dolgem času že pet pišem in Vam naznanjam, da sem bil letos zopet na visokem Triglavu. Moja družčina je bila: moj botrček Ivan Žagar, stražmojstr z Jesenic, in še gospod Šetinc, uradnik iz tvornice na Savi. Imeli smo lepo vreme in lep razgled. Vidili smo nekaj laških vojakov. Dospeli smo srečno domov. Sedaj sem že 18 dni v postelji. Bil sem hudo bolan, zdaj mi je pa že bolje. Vendar ne bom mogel o pravem času v šolo. Letos pojdem v II. gimnazijo. Sestra se sedaj uči kuhati doma pri mami.

Oprostite slabi pisavi. Roka se mi še tresce. Upam, da ta dopisnica ne pojde v koš.

Pozdravlja Vas

Av gust T a n c a r
na Jesnicah.

Odgovor:

Ljubi Avgust!

Sedaj, ko Ti odgovarjam na Tvojo dopisnico, si že — tako vsaj upam — popolnoma zdrav in si zopet želiš na vrh sivega očaka Triglava. Kadar se vrneš z njega utrujen in lačen domov — kaj bi si delal zaradi tega sive lase! Saj imaš sestrico doma, ki Ti skuha in napeče samih dobrot polno skledo in zvrhan lonec! Blagor Ti!

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Učenka sem III. razreda narodne šole na Trebelnem. Doma sem iz Zabukovja v prijazni dolinici. V šolo hodim jako rada. Z mano hodi tudi moja sestra Francka. Posebno me veseli, da bi šla v meščansko šolo, da bi se izučila za trgovko. Z žalostnim srcem Vam pišem, g. Doropoljski, da sem brez očeta. Moj oče mi je umrl v Ameriki dne 3. septembra 1919. leta. Ko pridem iz šole domov, vzamem »Zvonček« in ga čitam. Zato Vas zagotavljam, dragi g. Doropoljski, da hočem biti stalna naročnica »Zvončka«. Upam, da mi ne boste odrekli koticčka za moje pismo v svojem listu.

Srčno Vas pozdravlja

Angela Skušková.

Odgovor:

Ljuba Angela!

Ne odrekam Ti prostora v svojem koticčku — že zato ne, da Ti morem izraziti svoje iskreno sočuvstvovanje ob smrti dragega očeta, ki Ti ga je smrt ugrabila v daljnji tujini. Izvrševanje dolžnosti in čitanje lepih knjig sta Ti v žalosti edina uteha ob tej prebridki izgubi. Ako ostaneš vztrajno pridna, se Ti gotovo izpolni želja, da prideš iz domače šole v meščansko šolo ter da se izобразиš za pošteno in spretno trgovko. Bog daj srečo!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Brala sem že večkrat v »Zvončku«, da ste velik prijatelj mladine. Tudi jaz stopam danes v krog Vaših koticarjev. Stanujem v Trzinu. Moj oče je nadučitelj na tukajšnji šoli. In je rekel, da Vas pozna, da je že z Vami govoril. Obiskujem V. razred ljudske šole. Izpričevalo sem imela prav dobro. Stara sem 11 let. »Zvonček« čitam jako rada, posebno Vaš kotichek. Skozi našo vas se je peljal prestolonaslednik Aleksander. Pozdravila ga je moja součenka. Meni je to jako ugajalo, ko sem videla prestolonaslednika Aleksandra. Pa tudi moj ata je govoril z njim. Prosim Vas, če priložite to pismo v svoj kotichek.

Z iskrenim spoštovanjem Vas pozdravlja vdana

Julka Blejčeva.

Odgovor:

Ljuba Julka!

Dan, ko si videla našega prestolonaslednika Aleksandra in ko je tudi Tvoj oče govoril z njim, Ti gotovo ostane v trajnem spominu. — Veseli me, da imaš veselje z našim »Zvončkom«. Saj nimamo druge želje in druge naloge, nego da razdostimo in zabavamo z njim slovensko mladino. Njeno veselje je moje veselje!

Dragi g. Doropoljski!

Danes Vam hočem napisati, kako se mi godi. Tukaj je prav lepo. Večkrat gremo na izprehod. Živeža imamo dosti. V učenu mi gre dobro. Prosim Vas, če bi me postavili v svoj kotichek. »Zvončka« jako pogrešam, ker ga rad berem. Stiški samostan je med dvema hriboma ter ima lep razgled. Tukaj nas je 16. Največ je Štajerjev. Jaz sem sam Gorenjec. Menihov je malo. Ta samostan je kupil Mererau od države. In od tam so prišli semkaj menihi. V ta samostan so prišli tudi že enkrat Turki in so vse patre poklali. Zdaj pojdemo k izkušnji v državno gimnazijo ali pa pridejo profesorji iz Ljubljane. Zdaj se bo pošta podražila, in zato Vam pišem malo več.

Prav lepo Vas pozdravlja

Alojzij Zabret
v Stični.

Pozdravite vse tiste, ki mi »Zvonček« pošiljajo in ga tiskajo, in vse tiste, ki »Zvonček« berejo.

Odgovor:

Ljubi Alojzij!

Po tej poti izročam Tvoje pozdrave vsem, ki so jim namenjeni. — Ti mi pa o priliki povej, kako je uspela izkušnja. — Poznam Stično in bližnjo njeno okoličico, ki je lepa in vabljava. In kako ugodno mora biti Tebi in Tvojim součencem, ko se izprehajate po tem krasnem kosčku slovenske zemlje!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Dosedaj Vam nisem še ničesar poročala. Danes se oglašam prvič. Stara sem 12 let. Hodim v II. razred ljudske šole v Gornji Radgoni. Še preden sem dovršila IV. razred, sem se vpisala k naša račaju. Kmalu bomo nastopili pri javni telovadbi. Naročnica sem sedaj tudi »Zvončka«. Ko sem ga dobila, sem bila jako vesela. Prvi dan, ko sem ga sprejela, sem ga takoj čitala ter prebrala v njem tudi lepe slovenske pesmi. Moja dobra mamica je jako vesela, ker se pridno učim; še večje veselje pa delam s tem dobremu gospodu učitelju. Prosim, priobčite tudi moje pisemce v svojem koticčku.

Mnogo pozdravov in poklonov!

Justina Hervatinova.

Odgovor:

Ljuba Justina!

Verjame, da delaš s svojo pridnostjo veselje ljubi materi; a lepo se mi zdi od Tebe, da imaš Ti veselje s tem, ker ustrezajš svojemu gospodu učitelju! In tako je Tvoja mladost ozarjena z občo radostjo, ki Ti naj ostane neskaljena do konca dni!

*

Ljubi gospod Doropoljski!

Tudi jaz se hočem oglasiti v Vašem listu. Leta 1916. sem bila na Muti, kjer sem začela hoditi v šolo. Tam je lep kraj. Za našo hišo se je dvigal visoki hrib, kjer je stala cerkva sv. Primoža. Z Mute sem se preselila v Gornjo Radgono, kjer sem letos dovršila 4. razred. Ravno danes smo imeli zadnji šolski dan in sedaj bom imela čas čitati »Zvonček«.

Pozdrav in poklon!

Aleksandra Skuhalova.

Odgovor:

Ljuba Aleksandra!

Upam, da si tekom počitnic pazno prečitala »Zvonček« in si trdno ohranila v spominu, kar si dobila v njem dobrega in lepega. — Muta, ta znamenita narodna trdnjava, se more glede prirodne lepote meriti z Gornjo Radgono, ki se vabljivo razprostira pod zelenim gričem. Vsak kosček naše zemlje je lep v svoji posebnosti.

Velecenjeni g. Doropoljski!

Ker je danes končala šola, imam priložnost, da se prvič oglašam. Dosedaj sem bila učenka 4. raz. v šoli pri Sv. Petru tik Radgone. Lepo izpričevalo, ki sem ga prejela, mi je pokazalo, da sem sposobna za 5. razr. Že dosedaj me je najbolj veselila izvan šole telovadba, h kateri sem vedno redno zahajala. Še večjo priliko za telovadbo bom pa imela zdaj ob počitnicah. Rada bom pa prebirala tudi »Zvonček«, ker je v njem dosti lepih poezij in pesmi. Presrečno Vas pozdravlja nova prijateljica »Zvončka«

Milka Dobajeva.

Odgovor:

Ljuba Milka!

Telovadba koristi predvsem telesu, a nam zbuja in utrja tudi kreposti duha: vztrajnost, pogum, odločnost, značaj. V zdravem telesu se razvija zdrava duša. In zdrava po telesu in po duši bodi vsaka Slovenka, vsaka Jugoslovenka, da bo močan in kreposten ves naš rod, da bo

tudi po svojem narodu — ne samo po svoji prirodi — krasna in mogočna vsa naša Jugoslavija!

Dragi gospod Doropoljski!

Danes Vam hočem pisati o naši srnici Nadici. Imamo jo že pet mesecev. Ko nam jo je atek prinesel, je bila čisto majhna. Takrat je bila jako boječa in se je večkrat jokala. Sedaj pa je krotka. Pozna že nas vse in naš dom. Nekolikokrat je že ušla v gozd, a je zopet prbežala domov. Takoj je poiskala v kuhinji svojo skledico. Nalil sem ji mleka in nardobil kruha. S sestrico sva skakala od veselja in božala našo ljubo Nadico.

V tistem gozdu, ki ga ima naša srnica tako rada, sem našel danes prvi zvonček. Pošiljam Vam ga v pozdrav.

Vdani

Danilo Fürst
pri Sv. Duhu.

Odgovor:

Ljubi Danilo!

Ne poznam sicer Tvoje srnice, a vem, da bi jo tudi jaz imel rad. Ljuba, prijazna živalca! Ampak lepo moraš ravnati z njo, da Ti ne uide v gozd — za vedno! Spominjam se svojih mladih let, ko smo tudi mi doma imeli tako srnico, ki je bila prav krotka. Nekoč so jo pa ogrizli psi, da je bila ubožica vsa krvava in ranjena, zato smo jo dali mesarju, ki jo je zaklal. Še danes mi je hudo, kadar se spomnim nanjo. Klicali smo jo za Miško. — Hvala za prvi pomladni pozdrav! Bog daj v letošnjem letu mnogo cvetja in sadu!

DOMOVINA, VEDNO MISLIM NÁTE
IN NA NEOSVOBOJENE BRATE!

V XXII. leto!

V lepega korenjaka se je že razvil naš ljubi „Zvonček“! Vsa dolga leta smo ga skrbno gojili in negovali, zato ni čuda, da mu je danes rast ponosna in zdrava, saj poganja iz čvrstih korenin na radost slovenski mladini!

Tudi v XXII. letu, ki ga naš list začinja danes, se bo zvesto držal uglašenih stezã svoje preteklosti. V besedi in podobi hoče razveseljovati in učiti mladino o vsem dobrem, lepem in koristnem, kar prija mladim letom, kar jim napravlja veselje še veselejše in kar jih usposablja za samostojnost in resnost bodočega življenja.

Uredništvo ima že pripravljeno najrazličnejšo snov, ki so mu jo doposlali naši dosednji sotrudniki, katerim so se pridružili nekateri mlajši pisatelji, pesniki in slikarji, da se najprej z delom za mladino uvedejo v našo književnost in se uveljavijo v njej. Vsi „Zvončkovi“ čitatelji in naročniki srčno pozdravljajo svoje stare znance in nove sotrudnike. Vsem so iskreno hvaležni za bogate darove.

Vsako mlado srce je dragocena posoda, ki jo moramo napolniti z dragoceno vsebino. V mlado srce naj ne pride nič slabega in kvarnega; v njem se naj giblje, razvija in raste lepota in resnica, dobrotà in plemenitost, da bo lep in resnicoljuben, dobrotljiv in plemenit naš bodoči rod. Lepa je naša domovina — lep bodi tudi narod, ki prebiva v njej! Tako bodo Jugoslovenci in Jugoslovenke, ki v bodočnosti zagospodujejo na naši zemlji, kreposten narod. S častjo in spoštovanjem bodo gledali na nas sosedni narodi. Cenili nas bodo, mi pa bomo z njimi tekmovali.

Vabimo vso javnost, ki ji je blaginja mladine in bodočnost naroda na srcu, naj nas krepko in požrtvovalno podpira! Z združenimi močmi ne ohranimo „Zvončka“ samo na sedanji višini, ampak ga izpopolnimo po obliki in vsebini. Nikomur ni dosti pomagano zgolj z lepimi in hvalečimi besedami — treba je dejanj! In kar žrtvujemo za mladino, to nam z bogatimi obrestmi vrne bodočnost.

Uredništvo in upravištvo.

